

OMAGIU ȘI RECUNOȘȚINȚĂ

Cu aprobarea înaltei conduceri a statului, au fost expediate în Israel, de către Federația Comunităților Evreiești, un nou număr de 305 Sului Sfințe și 9 000 de Cărți de învățătură religioasă, rămase fără întrebuințare. După cele 3 500 de Sifrei Tora pe care le-am trimis în Eretz Israel în 1966, reîncepem deci acțiunea sfință de a reda Sulu-rilor și Cărților noastre de cult și cultură iudaică destinația lor, aceea de a fi studiate de cei care au nevoie de ele în efectuarea ritualului mozaic.

Sînt în curs de triere, inventariere și împachetare alte zeci de mii de Cărți sfințe rămase fără nici o întrebuințare.

Umanismul admirabil al cîrmuirii României socialiste arătat celor 360 000 de evrei români care s-au reunit cu familiile lor și recădește Eretz Israel, acest umanism care continuă a da și altor coreligionari această posibilitate, s-a extins și asupra Cărților noastre sfințe, cărțile părinților, bunicilor și străbunicilor noștri.

ALIA. Fac și cărțile, fac și Sulu-urile Sfințe Aliaua lor.

Generosului și înțeleptului act de cultură, omagiul și recunoștința noastră.

Șef Rabin dr. MOSES ROSEN

Șef Rabin dr. MOSES ROSEN

Marele reviriment

Pericopele VAIKAIL-PEKUDEI (Exodus 35—1)

Capitolele 35—40 ale cărții Exodus — adică cele două pericope cu care se încheie a doua carte a Torei — sînt consacrate descrierii lucrărilor pentru ridicarea Tabernacolului și instalarea tuturor obiectelor cu care acesta era înzestrat.

„Aduceți din ce e al vostru o ofrandă Domnului, fiecare cît îl va lăsa inima să aducă prinos lui Dumnezeu, fie aur, fie argint, fie aramă”. Sînt apoi enumerate toate materialele de care era nevoie la construirea Tabernacolului și la lucrarea veșmintelor preoțești. „Și a venit fiecare pe care îl îndemna inima și fiecare pe care îl imbia cugetul, aducînd daruri Domnului”. Poporul fu cuprins de o pioasă râvnă și de o pornire generală de a lucra pentru casa Domnului. „Și toate femeile meștere torceau cu minile lor și aduceau ceea ce țesuseră. Și poporul aducea mereu daruri de bună-voie în fiecare dîmineață”, încît meșterii iscușiți, care se îndeletniceau cu felurite lucrări la lăcașul sfințit, i-au spus lui Moșe: „Poporul aduce mai mult decît trebuie!”. Cîtim apoi o descriere amănunțită a tuturor obiectelor cu dimensiunile, formele și culorile lor. Un loc aparte îl ocupă chivotul, candelaburul și altarul.

E impresionant să urmărești cu mintea schimbarea care s-a produs în atîtudinea poporului în acest scurt răs timp. Abia căzuse atît de jos, se îndepărtase atît de mult de Dumnezeu și de poruncile lui, iar acum — la chemarea lui Moșe — pătruns de remuscare, se reîntoarce la Creator cu smerenie și dorință arzătoare de a ispăși prin fapte greșeala comisă.

ȘABAT — PAZNICUL IUDAISMULUI

Tocmai în aceste capitole, care grăiesc despre construcția și păstrarea celui dintîi lăcaș sfințit, se face vorbire, de două ori, despre ziua de Șabat, deși porunca de a păzi Șabatul este una din cele zece porunci pe care le-am citit deja în pericopa Ito și le vom citi în pericopa VAETHANAN.

Adevărul este că, dacă sinagoga a păstrat iudaismul în spațiu, apoi Șabatul l-a salvat în timp. Cine asemuiește această zi cu aceea a altor religii, ca o simplă zi de odihnă, repelă greșeala la care ne-am referit atunci cînd am arătat că instituțiile și concepțiile iudaice nu se lasă turnate în tipare străine de spiritul lor.

Pentru noi totul are un țel, un scop. În armonia Creației, nimic nu e haotic. Zilele omului se integrează în această concepție. Săptămîna evreului nu începe

(Continuare în p. 5)

Reîntoarcerea în țară a Eminentei Sale și a doamnei dr. Moses Rosen

Marți 22 februarie a.c., s-au reîntors din Israel Eminentă Sa și doamna dr. Moses Rosen.

În Israel, Eminentă Sa a dedicat o bună parte din timpul petrecut acolo catedrei, de la Universitatea Bar-Ilan, care îi poartă numele.

Domnia sa a avut întrevederi cu personalități rabinice, culturale, politice ale vieții publice israeliene, a participat la recepții date în cinstea D-sale, a discutat unele probleme ale vieții comunităților evreiești din R. S. România și a acordat interviuri diverselor agenții și organe de presă, precum și posturilor de radio israeliene.

La 24 ianuarie a.c., la invitația Ministerului Cultelor și a Universității Bar-Ilan, Eminentă Sa a rostit o prelegere despre „Tradiția familiei în iudaism”. Au participat rabini, oameni de știință, activiști sociali. Cuvîntul de prezentare l-a rostit dl Rabin A. Marcus, directorul Departamentului pentru relații internaționale din Ministerul Cultelor.

La 25 ianuarie Eminentă Sa a fost invitat de organizația de tineret religioasă „Dor Hahem Sheck” și a rostit o conferință despre „Noua generație iudaică și problemele ei”. Dl E. Scheffer a rostit cuvîntul de prezentare.

Între 30 ianuarie și 8 februarie, Eminentă Sa s-a deplasat la Washington, unde a participat la ședința Comitetului de conducere (Governing Board) al Congresului Mondial Evreiesc, unde a luat cuvîntul atît la problema „Raporturile israeliano-arabe”, cît și la tema „Raporturile între Est și Vest”.

Cuvîntările Eminentei Sale au fost urmărite cu viu interes de către participanții, care l-au felicitat călduros pentru ideile de pace și omenie pe care le-a expus și le promovează.

După cum am anunțat și în numărul precedent al revistei noastre, în ziua de 1 februarie a.c., Eminentă Sa a fost primit de către președintele Statelor Unite, Ronald Reagan. Din delegație au mai făcut parte domni: Edgar Bronfman, președintele Congresului Mondial Evreiesc, și Iulius Berman, președintele Ciubului Președinților Marilor Organizații Evreiești Americane. La convorbire au participat consilierii ai Casei Albe și ai Departamentului de Stat.

Convorbirea a decurs într-o atmosferă cordială.

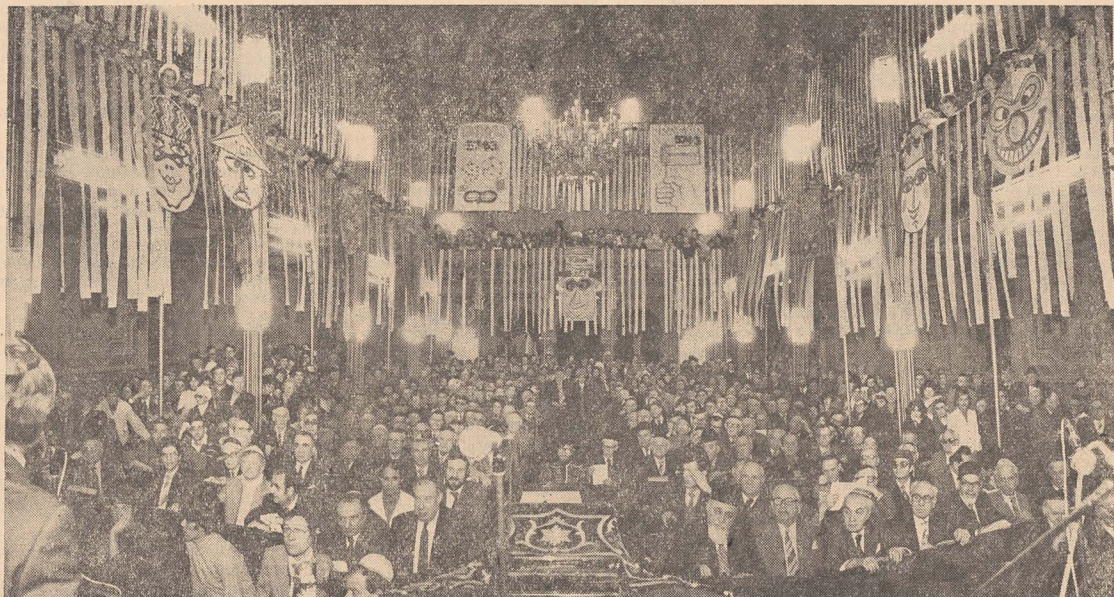
La Departamentul de Stat, Eminentă Sa a purtat discuții cu dl Elliot Abrams, asistentul secretarului de stat, și cu dl Palmer, șeful Secției pentru România din Departamentul de Stat.

Eminentă Sa a avut diverse întîlniri cu conducători ai iudaismului american. La New York el a fost oaspețelul dlui Rabin Arthur Schneier, în sinagoga căruia (Park-East-Synagogue) a rostit predica în ziua de sîmbătă 5 februarie 1983.

Vineri 4 februarie a.c., a avut loc o ședință a Consiliului de conducere al organizației „Joint Distribution Committee”, sub președinția dlui Henry Taub, președintele „Joint”-ului.

(Continuare în p. 4)

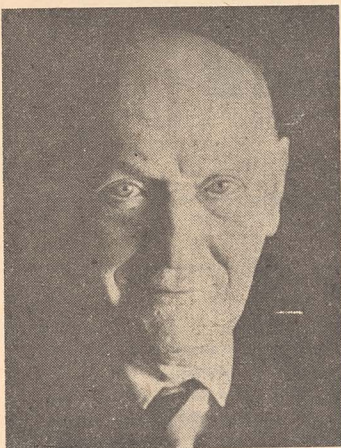
PURIM
5743

Templul coral — După citirea Meghilei, asistența urmărește un PURIM ȘPIL, care se desfășoară pe amvon (Citiți în p. 7 reportajul)

O RECUNOAȘTERE A LIMBII IDIȘ

(Discursul lui Isaac Bashevis-Singer la primirea Premiului Nobel)

Scriitorul și poetul timpurilor noastre, la fel ca în toate timpurile, trebuie să fie un animator al spiritului, în adevăratul sens al cuvântului, el neputând fi numai un predicator al idealurilor sociale și politice. Nu poate exista un paradis al scriitorilor plictisitori și nu pot exista scuze pentru o literatură plicticoasă, pentru o literatură care să nu provoace pe cititor, să nu-i înnoiească sufletul, să nu-i ofere fericirea și evadarea pe care arta adevărată o dăruiește întotdeauna. Este la fel de adevărat că scriitorul serios al timpului nostru trebuie să fie profund ancorat în problematica generației sale. Nu este posibil să nu se observe că forța religiei, în special încrederea în revelație, este mai slăbită azi decât în oricare altă epocă a istoriei omenirii. Din ce în ce mai mulți copii cresc fără credință în Dumnezeu, fără încredere în răsplătă și pedeapsă, în nemurirea sufletului și chiar în valabilitatea normelor etice. Scriitorul autentic nu poate ignora faptul că familia își pierde bazele ei spirituale. Toate sinistrelle profeții ale lui Oswald Spengler au devenit realități începând cu cel de-al doilea război mondial. Nu cuceririle tehnologice pot anihila dezamăgirea omului modern, sentimentul lui de însingurare, de inferioritate, teama sa de război, conflicte și teroare. Generația noastră nu și-a pierdut numai încrederea în providență, dar chiar și în om, în instituțiile

sale și deseori în cei care-i sînt cei mai apropiați.

În deznădejdea lor, mulți dintre cei care nu mai au încredere în conducerea societății noastre își îndreaptă privirile spre scriitor, maestrul cuvîntului. Ei speră, împotriva evidenței, că omul de talent și sensibilitate ar putea, poate, să salveze civilizația. Poate că o știință a profetului se ascunde în artist.

Ca fiu al unui popor care a primit cele mai teribile lovituri pe care răutatea omenească le poate da, m-am resemnat adesea să nu găsesc niciodată o cale justă. Dar întotdeauna se ivește o nouă speranță, convingîndu-mă că nu este încă prea tîrziu pentru noi toți de a lua o hotărîre. Am fost crescut în crezul unei voințe libere. Deși am pus la îndoială orice fel de revelații, nu pot accepta niciodată ideea că universul este doar un accident fizic sau chimic, un rezultat al unei evoluții oarbe. Chiar și atunci cînd am învățat să recunosc minciunile, clișeele și idolatriile minții omenestii, mă agăț totuși de unele adevăruri pe care cred că într-o bună zi noi toți trebuie să le acceptăm.

Trebuie să existe o cale pentru ca omul să obțină toate plăcerile posibile, toată forța și cunoașterea pe care natura i le oferă și totuși să-l slujească pe Dumnezeu — un Dumnezeu care vorbește în fapte și nu în cuvinte și al cărui limbaj este universal.

Nu mă rușinez să admit că aparțin celor care își imaginează că literatura este capabilă să deschidă noi orizonturi și noi perspective — de ordin filozofic, religios, estetic și chiar social. În istoria vechii literaturi evreiești n-a existat niciodată vreodată diferență fundamentală între poet și profet. Vechea noastră poetică a devenit deseori lege și conduită de viață.

Unii dintre prietenii mei din cafeneaua de limbă „Jewish Daily Forward”, din New York, mă consideră un pesimist și un decadent, dar există întotdeauna un fond de încredere în spatele resemnării. Găsesc o consolare în pesimistii și decadenții ca Baudelaire, Verlaine, Edgar Allan Poe și Strindberg. Tot așa, interesul meu pentru cercetări psihice mă face să găsesc împăcare în mistici ca Sweden-

borg al dumneavoastră și în propriul nostru Rabi Nachman Bratzlaver, ca și în marele poet al timpului meu, prietenul meu Aaron Zeitlin, decedat acum cîțiva ani și care a lăsat o moștenire spirituală de înaltă calitate, cea mai mare parte în limba idis.

Pesimismul unui creator nu este decadență, ci o puternică pasiune pentru izbăvirea omului. În timp ce poetul delectează, el continuă să caute eternul adevăr al esenței existenței. În felul său el încearcă să rezolve enigma timpului și a transformării, să găsească un răspuns suferinței, să descopere iubire în abisul cruzimilor și al nedreptății. Oricît de straniu ar suna aceste cuvinte, mă amuz deseori la gîndul să, dacă toate teoriile sociale s-ar năru, iar războaiele și conflictele ar lăsa umanitatea într-o totală înfățișare, poetul ar putea să se ridice ca să ne salveze pe toți.

Înalta onoare pe care mi-a acordat-o Academia Suedeză este, de asemenea, o recunoaștere a limbii idis — o limbă a exilului, o limbă fără țară, o limbă care nu posedă cuvinte pentru arme, muniții, exerciții militare, tactici de război; o limbă care a fost disprețuită atît de creștini, cit și de evreii emancipați. Adevărul este că ceea ce au predicat marile religii a fost practicat zi de zi de populația ghetoului vorbind idis. Ei au fost poporul Cărții în cel mai profund sens al cuvîntului. Ei nu au cunoscut o bucurie mai mare decât studiul omului și al relațiilor umane, denumite de ei Tora, Talmud, Musar, Cabala. Ghetoul nu a fost numai un loc de refugiu pentru o minoritate persecutată, ci și un mare experiment în domeniul păcii, al autodisciplinei și al umanității. Ca atare, o asemenea colectivitate a existat totuși și a refuzat să cedeze în fața tuturor brutalităților dimprejur.

Am crescut printre acești oameni. Casa tatălui meu, pe strada Krochmalna din Varșovia, a fost școală, tribunal, casă de rugăciune, de povestiri, ca și un loc pentru înțineră banchetelor hasidice și de căsătorii. Copil fiind, am auzit de frațele meu mai mare și profesorul meu, I. J. Singer, care a scris mai tîrziu „The Brothers Askenazy”, toate argumentele pe

care raționalității, de la Spinoza la Nordau, le-au adus în legătură cu religia. Am auzit de la tatăl meu și mama mea toate răspunsurile pe care credința în Dumnezeu le poate dăru, celor care îndoiesc și sînt în căutarea adevărului.

În casa noastră, ca și în multe altele, întrebările privind eternitatea erau mai actuale decît ultimele știri din țările idis. În ciuda tuturor deziluziilor a scepticismului meu, cred că nimeni nu pot învăța multe de la acești evreii, dul lor de gîndire, de a-și educa copiii de a-și găsi fericirea acolo unde alții văd decît mizerie și umilire.

Pentru mine limba idis și comportamentul care o vorbește sînt identice. Se pot găsi în dialectul idis și în stilul idis presile bucuriei pioase, plăcere de vedea dorul de Mesia, răbdare și un adevărat respect față de individualitatea umană. Există un umor liniștit în idis și o grație pentru fiecare zi din viață, fără firimitură de succes, fiecare întîlnire iubire.

Mentalitatea idis nu este arrogantă, realizează victorii pentru a fi trimbuș. Nu cere și nu comandă, ci se furișează strecoară în mijlocul forțelor distrugătoare, cunoscînd pe undeva că plan de creație al Domnului este încă la începuturile lui.

Sînt unii care numesc idisul o limbă moartă, dar așa a fost numită și ebraica timp de două mii de ani. Ea a renăscut în timpurile noastre într-un mod care poate de remarcabil, aproape miraculos. Arameica a fost în mod sigur o limbă moartă pentru secole, dar a fost adusă la lumină de Zohar, o operă mistică de valoare sublimă. Este un adevăr că din sîcili literaturii idis sînt, de asemenea, din sîcili literaturii moderne ebraice. Idisul și-a spus încă ultimul cuvînt. Conține o mori care nu au fost încă revelate celor lumii. A fost limba lui martirilor și al sfinților, al visătorilor și al cabalistelor, bogat în umor și amintiri, pe care omnia nu trebuie să le uite niciodată. Într-un sens figurat, idisul este limbă înțeleaptă și modestă a noastră, a tuturor idiomului umanității speriate și plină de speranță.

Traducere: MIRIAM COHEN

ALFRED MENDELSON (1910-1966)

Au trecut peste șaisprezece ani de la moartea lui Alfred Mendelsohn și cei care l-au cunoscut încă nu se pot obișnui cu această realitate.

Alfred Mendelsohn a fost una dintre marile personalități ale vieții muzicale românești ce s-au afirmat din plin după actul istoric de la 23 August 1944.

Eminent compozitor, pedagog, cercetător al fenomenului muzical, dirijor și, în permanență, un sincer și devotat activist al vieții artistice din țara noastră, Alfred Mendelsohn a îndeplinit pînă în ultimele sale clipe funcțiile de vicepreședinte al Uniunii compozitorilor din R. S. România și șef al Catedrei de compoziție-orchestrație-forme muzicale a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București.

Provenit dintr-o familie de distinși muzicieni — tatăl său, Leon Mendelsohn, a fost ani în șir violist-solist al Filarmonicii și al Operei Române din București, un admirator și uneori colaborator al lui George Enescu —, Alfred Mendelsohn a cunoscut din copilărie variate aspecte ale vieții muzicale, participînd la numeroase repetiții și concerte, unde era dus de părinții săi.

Prin despărțirea părinților, Alfred Mendelsohn pleacă la Viena cu mama sa, unde își termină liceul și va urma apoi cursurile Academiei de muzică (1927-1931). Concomitent cu studiile muzicale urmează și pe cele ale Facultății de filozofie (1928-1931) și ale Facultății de medicină.

În 1931 se întoarce în țară pentru să satisfacă serviciului militar, întrerupînd studiile de medicină.

Se înscrie la conservatorul bucureștean — clasa profesorului Mihail Jora —, pentru echivalarea diplomei de studii.

Din 1932, odată cu obținerea diplomei, Alfred Mendelsohn este primit ca membru în Societatea Compozitorilor Români.

Urmează o perioadă plină de căutări în domeniul compoziției, încurajată fiind și de Mențunea I. „George Enescu”, primită în 1931, pentru lucrarea „Capriciu pentru două pianuri”.

Mai departe îl găsim pe Alfred Mendelsohn la Conservatorul „Egizio Massini” (1932-1936), unde predă cursurile de teorie și armonie și, totodată, funcționează ca acompaniator la clasa de operă. Între anii 1936-1940 este ofițer, șef de muzică, dar în 1940 este scos din cadrele armatei pe motive rasiale. Dornic să-și pună în treaga capacitate în slujba maselor evreiești, oprimate prin legile antonesciene, și să ajute pe studenții evrei, exmatriculați din învățămînt pentru „vina de a fi evrei”, creează, împreună cu alți specialiști, prestigioasa Școală evreiască de arte din București, una din formele rezistenței evreiești față de dictatura antonesciană.

Eliberarea țării de sub dominația fascistă i-a adus lui Alfred Mendelsohn posibilitatea afirmării din plin a puternicei sale personalități artistice.

Compozitorul Alfred Mendelsohn a constituit — și mai constituie și astăzi — subiect de discuție, avînd în vedere numărul impresionant de lucrări scrise într-un timp relativ scurt.

Vreau să precizez că niciodată timpul afectat realizării unui opus muzical (și nu numai muzical) n-a constituit și nu poate constitui un criteriu de valoare.

Fiecare artist își are maniera sa de lucru. Unii scriu puțin și se chinuie ani în șir pînă finalizează o compoziție. Alții gîndesc mult, dar punerea în pagină durează puțin. Exemple (modele) pot umple multe pagini. Principalul nu constă în cantitatea timpului afectat creației, ci în valoarea intrinsecă a lucrării.

Este adevărat că lista lucrărilor lui Alfred Mendelsohn (așa cum o găsim în excepționala lucrare scrisă despre el de bunul său prieten și coleg Radu Negreanu) impune atît prin varietatea formelor și genurilor abordate, cît și prin raportul pozitiv, indiscutabil, între cantitatea și calitatea operelor realizate.

Cîtez doar parte din ele: zece simfonii, patru poeme simfonice, trei cantate, două

oratorii, muzică de scenă pentru șapte spectacole, muzică pentru două filme, trei opere, două baleturi, o operetă, zece cvarțete, multiple sonate, concerte, lieduri, cîntece de mase, coruri etc. etc.

Mai trebuie adăugate șapte lucrări teoretice, plus numeroase studii, conferințe etc.

Pentru înțelegerea personalității sale trebuie precizate cîteva date caracteristice omului și compozitorului Alfred Mendelsohn.

Alfred Mendelsohn a fost un adevărat intelectual, cu o bogată și variată cultură generală și muzicală în special.

Pentru el nu existau probleme muzicale inabordable. Avea o putere de muncă impresionantă, o capacitate de concentrare interioară ieșită din comun. El își putea continua procesul de creație fie așteptînd un autobuz, fie într-o cameră de hotel din cine știe ce oraș, eventual în cadrul unui concert ce nu-l interesa etc.

Compozitorul posedă o măiestrie artistică rar înfîlțită, la nivelul celor mari mari muzicieni ai epocii noastre.

Ca om era întotdeauna gata să ajute cu tot ce putea. Avea o mare calitate, era sincer și deschis cu toată lumea. Se bucura foarte mult de succesele colegilor săi mai tineri sau mai vîrstnici. Era un optimist incorrigibil.

E adevărat, uneori era ușor influențabil și atitudinile sale puteau da loc la interpretări nedorite de el.

Din cele scrise pînă aici se poate deduce că un om atît de sensibil și pasionat de muzică, cu o știință și o măiestrie artistică de un asemenea nivel nu putea aștepta „sosirea muzei”. Înainte de terminarea unui „opus”, gîndul îi zbura deja spre alte compoziții. Era totdeauna în „criză de timp”. Dorea să scrie, mereu să compună, să materializeze sonor ideile ce-l frîntau și îl stimulau spre noi orizonturi muzicale. Cred că nu putea trăi fără a compune.

Pentru aportul lui Alfred Mendelsohn la dezvoltarea culturii muzicale românești

a fost distins cu: Ordinul „Steaua Republicii”, cl. a IV-a (1948); Premiul Academiei Române (1949); Maestrul Emerit al Artei (1951); Premiul de Stat cl. a III-a (1952) și cl. I (1954); Ordinul „23 August” cl. a IV-a (1965). La această enumerare mai trebuie amintite și premiile de compoziție „George Enescu” — Premiul al II-lea (1945) și Premiul I (1946).

Am participat la multe prime audiții și, totodată, am studiat nenumărate lucrări compuse de Alfred Mendelsohn. Concluziile despre cele mai interesante și profunde lucrări le-am publicat în Dicționarul de forme și genuri muzicale (1974 și 1978) și în Repere arhitectonice în creația muzicală românească contemporană (1982).

Prezentul articol urmărește a face cunoscută — și pe această cale — personalitatea marelui muzician evreu contemporan cu noi.

Fie ca viitorul — judecător implacabil și al creației artistice — să nu dea uitării pe Omul și Compozitorul Alfred Mendelsohn.

DUMITRU BUGHIȚI

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

ÎNVĂȚĂMÎNTUL
IUDAIC
ÎN DIASPORA

Am Hasefer. Popor al Cărții. Așa a fost, așa a rămas — și poate tocmai de aceea a rămas — pînă în ziua de azi poporul evreu. Studiul, învățătura, a devenit un mod de viață pentru poporul evreu, iar pentru unii însăși rațiunea de a fi. Este firesc ca pentru acest popor, al Cărții, al studiului, organizarea învățămîntului iudaic să fie, ca întotdeauna pînă acum, una dintre preocupările de seamă.

Studiul de referință parțial, de mai mare sau mai mică anvergură, au scos la iveală o serie de date privind învățămîntul iudaic în lume, deosebit de interesante. Dar un studiu atotcuprinzător asupra învățămîntului iudaic din Diaspora a fost întocmit recent de Institutul pentru iudaismul contemporan al Universității Ebraice din Ierusalim, în colaborare cu Centrul „Samuel Mendel Melton” pentru educația iudaică în Diaspora, de pe lângă aceeași universitate, și cu sprijinul Ministerului Educației și Culturii din Israel, al Agenției Evreiești și al O.S.M. Principali autori ai acestui studiu sînt dr. Sergio Della-Pergola, de la Universitatea Ebraică, și prof. Harold S. Himmelfarb, de la Universitatea de Stat din Ohio. Bogat în date statistice, studiul ar putea părea unora sec și greu de citit. Dar cifrele au limbajul lor și, dacă încerci să le înțelegi, poți descoperi în spatele lor un întreg univers. Ceea ce, spre cîntecul lor, autorii studiului au și făcut, trăgînd o serie de concluzii privind învățămîntul iudaic în Diaspora și dezvăluind tendințele lui de viitor.

Conform acestui studiu, între anii 1960—1970, dintre copiii și tinerii evrei de vîrstă școlară (6—17 ani) din Diaspora, 37% erau cuprinși într-o formă sau alta de învățămînt iudaic. Dintre aceștia, 34% au frecventat școli cu program complet, iar 66% diverse forme de educație iudaică cu program redus. În cifre absolute, aproape o jumătate de milion de copii (490 500), dintr-un total de 1 325 000 existenți în lume, au frecventat o școală evreiască (fără a socoti instituțiile preșcolare).

Reflectînd situația generală a cuprinderii tineretului în învățămîntul iudaic din Diaspora, datele de mai sus, ca orice cifre medii, ascund o mare diversitate de stări existente în diferitele țări ale lumii (de la zero la aproape 70% din tinerii cuprinși în învățămînt) și sînt, în mod firesc, influențate de situația din țările a căror populație evreiască are o pondere mare în totalul populației evreiești din Diaspora. Influența hotărîtoare o are situația școlară din America de Nord, în special din S.U.A., unde trăiesc aproximativ două treimi din totalul copiilor evrei de vîrstă școlară din Diaspora. Ca urmare a scăderii, în ultimul deceniu, a ratei natalității și, respectiv, a numărului de copii evrei, în S.U.A. s-a înregistrat o micșorare a procentului de înscrieri în școli evreiești, mai ales la cele cu program complet, dar la școlile cu program redus a continuat, în aceeași perioadă, să ocupe locul al doilea, după Marea Britanie.

Datele privind șapte dintre cele mai mari comunități evreiești din Diaspora arată următoarele: în Africa de sud 67% din totalul copiilor de vîrstă școlară sînt înscriși într-o formă de învățămînt iudaic, în Marea Britanie — 55%, în Bra-

Un amfiteatru al unei facultăți iudaice din Franța

zilia — 53%, în Argentina — 52%, în Canada 39%, în S.U.A. — 37%, în Franța 22%. Aceste comunități, luate împreună, totalizează circa 81% din copiii evrei înscriși în formele de învățămînt iudaic din toată lumea.

Micile comunități rămase în țările afroasiatice au procentul cel mai ridicat de copii înscriși în școli evreiești (60%). În cifre absolute, totuși, numărul acestor copii a scăzut mult din cauza emigrării masive a familiilor de evrei. Procentajul următor ca mărime îl dau copiii din comunitățile evreiești din America Latină — 49%.

Comunitatea evreilor din Africa de sud ocupă și în acest domeniu un loc aparte între comunitățile din Diaspora. În cursul ultimei decade, a avut loc aici o creștere însemnată — atît în cifre absolute, cît și procentual — a înscrierilor în învățămîntul iudaic: de la 13 300 la 15 000 de elevi, reprezentînd o creștere de la 58 la 67% din totalul copiilor de vîrstă școlară. În 1978, aproape o treime (32%) din numărul total al copiilor evrei din Africa de sud au frecventat școli cu program complet de zi, aproape o pătrime dintre ei (23%) forme preșcolare, iar 12% forme de școlarizare cu program redus.

Din cifrele parțiale și globale rezultă că nu toate țările unde rata natalității este în scădere au suferit pierderi în privința școlarizării. De exemplu, în Franța, deși rata natalității a scăzut, procentul de înscrieri în școli evreiești a crescut din 1960. În Argentina, unde a avut loc o scădere a populației evreiești, micșorarea, în aceeași perioadă, a procentului de școlarizare a fost neînsemnată. În unele țări mici din America Latină și din alte părți ale lumii s-a ajuns între finele anilor '60 și cel al anilor '70 la un înalt procentaj al înscrierilor. Creșterea imigrărilor în aceste țări și calitatea școlilor în care se predă iudaismul au contribuit fără îndoială la această creștere.

Dacă se face o comparație între situația învățămîntului evreiesc din Anglia și cea din Canada, rezultă că, în timp ce majoritatea școlilor de zi din Anglia beneficiază de sprijin guvernamental, în Canada mai puțin decît jumătate din școlile de zi (îndeosebi cele din provincia Quebec) primesc o subvenție mai substanțială din partea guvernului. În Anglia, unde populația evreiască de vîrstă școlară este considerabil mai mare decît cea a Canadei, procentul de participare în învățămîntul evreiesc este și el cu mult mai mare (55% față de 39%). În schimb, procentul celor înscriși în școli de zi este în Canada de două ori mai mare decît în Anglia (63% față de 31%).

Un caz particular prezintă Franța, unde în a doua jumătate a deceniului al șaselea și începutul celui de-al șaptelea a avut loc o imigrare masivă din țările Africii de nord, care a mărit mult populația evreiască a Franței. Înscrierile în școlile evreiești au crescut substanțial între 1966 și 1980, de la 13 000 la peste 20 000. Aproximativ jumătate dintre copiii care capătă educație evreiască frecventează școlile de zi, restul urmînd școli cu program incomplet. În ciuda creșterii rapide a numărului de elevi din școlile evreiești, proporția lor în totalul copiilor evrei de vîrstă școlară este încă cea mai scăzută (22%) dintre toate comunitățile evreiești din țările mai importante din Vest.

În ce privește Oceania, se pare că procentul de cuprindere a copiilor în școli evreiești este de cel puțin 54% și poate chiar mai înalt decît în Africa de sud, dacă nu se ține seama de cei înscriși în învățămîntul preșcolar. Pe cînd în Australia proporția copiilor înscriși în

școli evreiești arată o tendință de creștere, în Noua Zeelandă cuprinderea copiilor oscila între 20—40%.

Pe întreaga Diaspora, cifrele arată o scădere substanțială a numărului copiilor evrei care frecventează școli evreiești, dar arată și o stabilitate relativă a procentajului copiilor evrei de vîrstă școlară înscriși în aceste școli. În spatele acestei stabilități globale, pe lângă diferențele mari de la o regiune sau țară la alta, se remarcă, de asemenea, o creștere a numărului și procentajului de elevi înscriși în școli de zi, concomitent cu o descreștere a procentajelor celor înscriși în școli cu program incomplet.

În general, la un moment dat, numai puțin peste o treime din copiii evrei de vîrstă școlară din Diaspora frecventează o școală evreiască, deși procentul celor care au frecventat vreodată o școală evreiască este cu mult mai mare.

În cele mai multe țări există o diferență mare între numărul elevilor înscriși la școli primare și al celor din școlile evreiești secundare. Aceasta pentru că, în mod obișnuit, scurt timp după ce devin Bar Mițva, copiii termină frecventarea școlilor evreiești.

După părerea cercetătorilor situația învățămîntului evreiesc în Diaspora, încercările de a crește numărul celor înscriși în școlile evreiești prin recrutarea de noi elevi au mai puțin șanse de reușită decît prin încurajarea elevilor existenți de a-și prelungi studiile. Se apreciază că frecventarea sau nefrecventarea școlii evreiești nu este, pur și simplu, o chestiune de „cerere”, creată de numărul copiilor, combinat cu suma interesului părinților și al copiilor pentru școala evreiască; ea este și un rezultat al „ofertei” de școli și profesori, combinată cu alți factori, specifici diverselor comunități.

Oricine își poate imagina dificultatea elaborării unei statistici reale privind școala evreiască pe întreaga Diaspora, precum și a culegerii în mod sistematic de noi date privind numărul și caracteristicile școlilor, ale învățătorilor, ale elevilor din aceste școli. În ciuda acestor dificultăți, munca de cercetare și în acest domeniu continuă, atît la Universitatea Ebraică, din Ierusalim, cît și în alte instituții de învățămînt din Israel și din Diaspora.

Episod de Alia

După crearea statului Israel, 11 familii de marani cetățeni italieni rezidenți la Liège (Belgia) au hotărît să revină oficial la religia strămoșilor lor și să facă Alia. Este vorba despre vechi familia de mineri veniți de prin părțile meridionale ale Italiei în Belgia, în căutare de lucru. Confirmarea apartenenței lor la iudaism n-a fost o treabă ușoară, cazul fiind țesut din comun. A fost nevoie ca însuși Marele Rabin al Italiei, Elvio Toaf, să plece la Liège pentru a se convinge că faptele erau curate, că într-adevăr era vorba de marani. Li s-a dat astfel posibilitatea de a se considera, de fapt și de drept, evrei. Încheierea acestei prime etape a fost sărbătorită în cadrul unei ceremonii, la care au asistat autoritățile religioase și comunitare din Liège și Bruxelles, precum și delegați ai Agenției Evreiești.

Din cei 69 de marani, doar 22 erau adulți. Majoritatea celorlalți erau în vîrstă de sub șase ani. Unul dintre ei, Carmine Pellicotti, care atunci avea 17 ani, a relatat unui ziarist odiseea lor. „Eram dispersați și pierduți unii de alții; ne-am descoperit și am format acest grup. În sfîrșit a venit momentul realizării visului nostru comun: să plecăm și să trăim în Israel”.

Deși condițiile lor materiale s-au îmbunătățit simțitor, ceva îi împiedică să-și găsească liniștea. Toți erau evrei care își ascundeau originea și credința, așa cum apucaseră din bătrîni. Un caz tipic este chiar al familiei lui Carmine Pellicotti, Tatăl său, Nicolino, născut la Larino, în regiunea Campobasso, nu-și cunoștea adevăratul nume de familie. Orfan fiind, a fost crescut de bunicul său. Abia după ce s-a făcut mai mare și a trebuit să părăsească satul pentru a-și căuta de lucru, bunicul i-a destăinuit că era marani. Nicolino lucra ca tractorist într-o fermă, unde a aflat că mai există unul care este maran. El a considerat opera providenței apariția acestei ocazii și a cerut de îndată mina fiicei camaradului său. Nu vroia să se însoare decît cu o fată de maran. Ca toți ceilalți bărbați din grupul său, el a fost circumcis la naștere, dar de către un medic. Soția sa aprindea vineri seara luminările de Șabat.

După întoarcerea lor din Belgia în Italia, unde forurile religioase făcuseră formele necesare pentru atestarea apartenenței lor la iudaism, plecară definitiv în Israel. Unul dintre ei, Marone, a povestit că în timpul celui de-al doilea război mondial el s-au ascuns de naști, deși oficial erau cunoscuți ca fiind creștini. „Dar noi ne simțeam diferiți de ceilalți și oamenii își dădeau seama”. Făcîndu-se purtătorul de cuvînt al întregului grup, Marone a adăugat: „Noi am hotărît să urcăm în Israel, să facem Alia, să trăim pe pămîntul Tării Sfinte”. „După ce statul Israel a fost creat, ascultam Kol Israel. Niciodată n-am nutrit cu adevărat speranța că voi putea într-o zi să mă stabilesc în țara mea. Acum lucrul este făcut” — adăugă, la rîndul său, Nicolino.

Au trecut secole de la Inchiziția spaniolă. Și iată că se găsesc și în zilele noastre marani, care, după pelerinări cu Tora în suflet, se afirmă ca evrei și fac Alia.

La o nuntă hasidică în Bnei Brak

La Curtea lui Wischnitzer Rebe, din cartierul religios Bnei Brak al Tel Avivului, nunțile au o culoare locală, au un specific al lor. Recent chiar a avut loc aici o nuntă și încă în ziua premergătoare, în prezența a numeroși oaspeți din Israel și de peste hotare, Curtea hasidică a căpătat un aspect ieșit din comun prin acel „mitvațanț”, acel dans al mirelui cu mireasa din noaptea premergătoare nunții. Un dans nu prea obișnuit la alte curți hasidice.

Mirele, Baruh Șimson, în vîrstă de 18 ani, proaspăt absolvent al unei ieșiva din Statele Unite, este fiul rabinului Mordehai Hager, frate bun cu Wischnitzer Rebe. Mireasa, în vîrstă de 17 ani, provine și ea dintr-o familie Hager; Miriam, studentă la un seminar pedagogic, este fiica rabinului Israel Hager, judecător la Tribunalul rabinic din Kiriat Wischnitz, în Bnei Brak.

În prezua nunții, mirele a oferit numeroșilor oaspeți un adevărat ospăț. La masă au cîntat klesmers (muzicanți reli-

gioși) și un cor urias al ieșivei „Bahurim”. A venit special din America să participe la nuntă Marșalk Hatim Mendel Malmorstein, bine cunoscut în cercurile hasidice, care, în tot cursul serii, a recitat fără încetare versuri hazlii.

După masa de seară, conform tradiției, hasidimii necesătorii au plecat. Ei nu aveau voie să asiste la intrarea miresei, condusă de rabeana Margalit Hager.

La ora 2 noaptea, în mijlocul sinagogii hasidimilor lui Wischnitzer Rebe, a început mitvațanțul. Dansa mirele, îmbrăcat în caftan negru și ștreimul, cu mireasa, îmbrăcată într-o rochie lila, cusută după model tradițional.

Aplauzele ritmate ale mulțimii de hasidimii, cuprinsă de o adevărată frenezie, serveau drept muzică însoțitoare dansului. Se înțelege de la sine că, în tot timpul dansului, cei doi tineri nu s-au privit, nici măcar pe furis!

Simboluri iudaice

Reîntoarcerea în țară a Eminenței Sale și a doamnei dr. Moses Rosen

(Urmare din p. 1)

Eminența Sa a făcut o largă expunere asupra situației și nevoilor actuale ale Secției de asistență socială a Federației Comunităților Evreiești, făcând, totodată, un apel pentru o creștere a ajutorului acordat.

Dr. H. Taub și vicepreședintele Ralph Goldman, precum și ceilalți membri ai Consiliului de conducere au omagiat pe dl Șef Rabin și conducerea F.C.E. pentru programul umanitar pe care îl desfășoară, spre a face ca ajutoarele să-și atingă scopul, pentru instituțiile, unice în felul lor, create în România, în slujba evreilor bătrâni, fără familie și în suferință, și au manifestat întreaga bunăvoință în tratarea diverselor probleme ce s-au pus.

Conducerea „Joint”-ului a omagiat guvernul României socialiste, pe președintele țării, domnul Nicolae Ceaușescu, pentru înțelepciunea și omnia cu care sînt soluționate problemele religioase, culturale și sociale ale populației evreiești și și-au exprimat speranța într-o colaborare rodnică și în viitor.

Eminența Sa a acordat interviuri diverselor organe de mass media americane care i s-au adresat.

Reintors în Israel, la 8 februarie a.c., Eminența Sa a continuat activitatea D-sale la Universitatea Bar Ilan.

În ziua de 16 februarie, Departamentul pentru Cultură și Educație al Agenției Evreiești a dat o recepție în cinstea D-sale, recepție care s-a bucurat de o largă participare a numeroase personalități. Au luat cuvîntul, robind impresiionante omagii la adresa șefului cultului mozaic din România: Marele Rabin al Franței, René Samuel Sirat, dr. Tavin, președintele departamentului, prof. Gvariahu, conducătorul lui „Hidon Hatanach”, Dubi Bergman, directorul ge-

neral al departamentului, dr. Chaim Peri și Benzion Fischler. Eminența Sa a răs-puns printr-o dizertație biblică, din care publicăm fragmente în pagina ebraică a revistei noastre.

Dna Ester Rubin, văduva primului ambasador al Israelului în România, regretatul pictor Reuven Rubin, a dat, de asemenea, o recepție în cinstea domnului și doamnei dr. Moses Rosen. Au luat parte distinși oameni de cultură și artă. A participat Excelența Sa dl ambasador al R. S. România în Israel, Constantin Vasiliu.

În timpul recepției a fost rulat filmul, realizat de cunoscutul și talentatul regizor Andrei Călarășu (text Micha Inon), dedicat sărbătoririi celei de-a 70-a aniversări de la nașterea Eminenței Sale, sărbătorire care a avut loc, la București, în luna iulie 1982.

În ziua de 15 februarie a.c., la invitația dlui Itzhak Artzi, ajutorul de primar al Tel Avivului, Eminența Sa a vizitat școala „Alliance Israélite”, unde a asistat la un concurs original între elevi, cu tema „România de azi”. Elevii au demonstrat, printr-un sistem interesant de jocuri, expoziții ș.a., cunoștințe profunde atât despre România și viața ei culturală, economică, artistică, cit și despre comunitatea evreiască din această țară. Eminența Sa a vorbit elevilor, felicitându-i ați pe ei, cit și pe profesori pentru succesele obținute și arătînd că această înțelegere este un model de educare a tineretului, în spiritul păcii și al armoniei între popoare. A fost de față dl Costache Vasile, secretarul Ambasadei R. S. România în Israel.

Încă o călătorie a Eminenței Sale, plină de roade bogate în slujba obștii, a patriei și a păcii.

BARUCH HABA !

Dr. Tavin predă Eminenței Sale medalia de argint pentru „Opera vieții sale”

O Bar-Mitzva impresionantă

Familia Șoșani (fost Voiculescu) sînt „Gherei-Tzedek”, neofii la credința Torei. În urmă cu peste 20 de ani, Eminența Sa, după ce s-a convins de sinceritatea sentimentelor lor religioase — condiție esențială pentru a se putea trece la iudaism —, le-a aprobat intrarea în comunitatea noastră.

Obștea evreiască i-a cunoscut și a urmărit autenticul lor iudaism. Nelipsiți de la Templul coral, dimineața și seara, tatăl și fiul (Lewi) deveniseră „stilpii” mișianului de rugăciune.

Lewi a devenit unul dintre cei mai buni elevi ai Talmud Torei. Pe cheltuiala obștii, el a fost trimis, pentru un an de zile, la Ieșiva — școală teologică — din Aix-les-Bains (Franța).

De mulți ani ei trăiesc în orașul sfînt, Ierusalim. Mama, soră de caritate, lucrează la spitalul „Hadassa”, tatăl este contabil-merceolog. Lewi a învățat la Ieșivat Hakotel și acum își termină serviciul în Zahal.

Ceilalți copii învață și ei la o școală religioasă și sînt buni elevi. Ei își trimit, de ani de zile, în mod regulat, „notele” binefăcătorului lor, Eminența Sa, ca să-l bucure cu opera de educare ce a făcut-o cu dinșii.

Iosi, „Kiduşitul” (rostea, în fiecare vineri seara, la Templul coral, ruga de Kiduş), a ajuns la Bar-Mitzva.

Aceasta s-a oficiat la Zidul de Ap (Kotel Hamaaravi). Eminența Sa a pus și ia personal parte. Iosi a citit un pas din Tora și a primit binecuvîntarea dl Șef Rabin.

Îată-i, în fața Sulului Sfînt, pe Iosi Lewi, sînd lîngă Eminența Sa, în timpul oficierei.

MAZAL TOV !

La ceremonia de Bar-Mitzva

Marele Rabin al Franței, René Samuel Sirat, felicită pe dl Șef Rabin dr. Moses Rosen

DECESE

În cimitirele Comunității evreilor din București, în perioada 23.I.—22.II.1983, au fost înmormîntați următorii:

Gross Strul (73 de ani), str. Cara Anghel 5; Meltzer Herman (82), str. Vlad Județul 74; Iancu Ana (86), str. Cimpia Turzii 10; Bercovici Zisu (82), str. Plantelor 11; Cohn Aneta (78), str. Banu Măracine 35; Goldring Jose (66), str. Justiției 66; Goldner Aron Leib (84), str. Iulius Fucic 36; Beniaminovi Benia (94); Mark Rașela (78), Goldschleger Suzi (81), Cușmaru Moise (82), Goldenberg Isac (68), Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Schwartz Matilda (78), Alea Compozitorilor 13; Weintraub Beno (81), str. Postăvaru 3; Rosenber Ida (75), str. Dumbrava Roșie 9; Bucholtz Estera (79), str. Rovine 3; Cotariu Sliha (Sabina) (82), Piața Cosmonautilor 1 A; Meirovici Ida (75), str. Ștefan Mihăileanu 11; Meirovici Solomon (77), Mișnover Solomon (76), Abramovici David (76), Căminul „Martin Băluș”; Tomescu (Froimovici) Mauriciu (61), str. Columbeler 2; Roman Rozalia (81), Piața Kogălniceanu 8; Cohn Cerna (81), Calea Moșilor 251; ing. Rosner Wilhelm (60), str. Alex. Moghioroș 18; Schönfeld Clara (81), str. Cpt. Proeșescu 19; Sonnenreich Haim (75), str. Barajul Bicaz 9; Neuman Hana (65), B-dul 1 Mai 164; Gheorghiu Arnold (84), Piața Națiunilor Unite 3—5;

Condor Marcel (77), str. Plantelor 82; Cornea Samuel (77), Șos. Ștefan cel Mare 58; Edelhaid Meir (77), str. Straja 7; Herdan Toni (86), str. Brezoianu 38; Raifail Rudolf (83), Intrarea Odobeștii 6.

Un pios omagiu scumpului, neprețuitului și neuitatului nostru

CAROL WEINTRAUB

la împlinirea a șase ani, la 4 martie a.c., de la despărțire.

Fie-i memoria binecuvîntată! Prof. Weintraub Goldstein Luța și familia

Doctor Marius Bernfeld anunță, cu tristețe, că se împlinesc 46 de ani de la moartea bunicului meu

doctor NATHAN BERNFELD

Meirovici Moise Avram — soț, întreaga familie, cu nemărginită durere, anunță comemorarea a 30 de zile de la decesul mult iubitei noastre

IDA MEIROVICI

la 16 martie a.c., ora 9, la Templul coral. Amintirea ei va rămîne veșnic în gîndurile și sufletele noastre!

Enoriașii evrei din Suceava, conducerea comunității, familia anunță, cutremurați de durere, încetarea din viață a lui

MEIR ZEILIG

A fost un tată de familie exemplar. Alături de soția sa, o adevărată „eișes hail”, și-a educat copiii, pe Micu, Puiu,

Mia, în spiritul prezenței permanente în miezul problemelor comunitare și al soluționării lor cu dăruire.

Faptele proprii, realizările urmașilor îi vor asigura o veșnică amintire binecuvîntată!

Lucia — soție, Carol — fiu, Clara — noră și Gitta — nepoată, anunță, cu aceeași durere, împlinirea unui an de cînd ne-a părăsit scumpul nostru

ABRAHAM LERNER

Amintirea lui va rămîne veșnic în inimile noastre!

Sofia Haia, adînc îndurerată, anunță că, la 28 februarie a.c., s-au împlinit trei luni de la moartea lui

IACOB MENDEL (79)

ceasornicar — Dej

Soțul, fiul și nora, cu profundă durere, anunță decesul iubitei lor soție și mamă adorată

prof. EDITH PARISER

Siret — Suceava

Prețuită de toți cei care au cunoscut-o. În mormîntarea a avut loc la Suceava, joi 20 ianuarie 1983.

Nu o vom uita niciodată!

Comemorare

Și în acest an comunitatea noastră a comemorat ziua de 7 Adar, ziua nașterii și a morții lui Moșe Rabeinu, zi în care evocăm și amintirea rabinilor, hahamimilor, melamidimilor, conducătorilor de comunități și sinagogi care au muncit, dezinteresat, pentru binele obștesc.

În predica ținută la Templul coral, Eminența Sa a evocat, totodată, și amintirea celor 689 de frați ai noștri care, încercînd să se salveze de urgia fascistă, au plecat, în 1942, cu vasul „Struma” spre Eretz Israel, vas care a fost torpilat, în ziua de 7 Adar, în mijlocul indiferenței cercurilor conducătoare occidentale, care au rămas surde la apelul acestor memorocii ai soartei de a se interveni la Marea Britanie, pe atunci Putere mandatară în Palestina, pentru a li se permite să debareze în Țara Sfîntă, permisiune care le era refuzată.

Eminența Sa, asistat de dl Prim-Rabin I. M. Marilus și de dnii prim-cantori Jucovski și Harnik, a oficiat serviciul religios în memoria celor dispăruți.

Marele reviriment

(Urmare din p. 1)

cu zi de odihnă, ci sfârșeste cu ea. Toate zilele ei (zilele evreului în Diaspora, zile cernite de amarul unei vieți mizere, plină de zbucium, de primejdii, de umilinți și de chinuri) converg spre un final pentru care merită să înduri vicisitudinile cotidianului. Heinrich Heine în a sa poezie „Prințesa Șabat” ne descrie pe evreul Ghetourilor, fugărit ca un cîine, scuiptat și batjocorit, care, la coborîrea umbrelor serii de Șabat, devine un suveran, iar bordeiul său se transformă, parca printr-o magie baghetă, într-un palat în care pășește majestuosă „Prințesa Șabat”. Sira spinării evreului, cea incovoiată de umilințe, se îndreaptă, căci de la apusul Soarelui de vineri și pînă la ivirea primelor stele simbătă seara, evreul ignora realitățile inconjurătoare și se afla într-un castel al visurilor sale.

În Babilon ca și în Spania, în Olanda ca și în Polonia, în toate veacurile existenței lor, croitorul și sacagiul, circumarul și dulgherul, masele truditoare evreiești, care se istoveau din zori pînă seara spre a aduce un codru de pine neveste și copiilor, erau deci osindii la ignoranță, căci n-aveau timp să se consacre studiului străvechilor foliante, găseau în ziua de Șabat și în lăcașul sinagogii timpul și locul în care să se întoarcă la Tora, să soarbă din ineputabilele ei izvoare. Șabatul a constituit, necontenit, oaza cea binefăcătoare în mijlocul desertului unei existențe pline de suferințe, în care evreul uita realitatea și se refugia în lumea idealurilor sale, în care el redeveni un vrednic fiu al „poporului cărții”.

„Mai mult decît a păzit poporul evreu Șabatul, i-a păzit Șabatul pe evrei ca să nu dispară”, a spus marele gânditor evreu Achad Haam. Fără această zi-fel a săptămîni, viața ar fi fost anostă, sacrificiile fără de număr ar fi fost lipsite de rost. Bucuria Șabatului alina răni și turna viață proaspătă în minți și în suflete, pentru o altă săptămîină în care pîneau alte pericole, în care trebuiau înfruntate alte obstacole în calea vieții de evreu.

Zi de odihnă activă, zi în care creierul se îmbogățește cu cunoștințe și inima se innobilează cu simțăminte alese, Șabatul devine un popas de reconfortare spirituală și sufletească.

„כלום יש בן זון „Toți își au perechea lor — s-a tînguit Șabatul în fața lui Dumnezeu, Duminică și luni, marți și miercuri, joi și vineri, numai eu, Șabatul, am rămas fără de pereche”.

„כנסת ישראל תהי' בן זון „Obștea lui Israel îți va fi perechea”, a replicat Cel Atotputernic (Midraș Raba).

Israel și Șabat pășesc îmbrățișați pe potecile eternității. Precum Șabatul are o dublă semnificație: una pur religioasă וזכר למעשה בראשית „simbol al Creației”, menită să amintească existența unui Creator, și cealaltă de esență națională, וזכר ליציאת מצרים „In amintirea ieșirii din Egipt”, cu scopul de a ne aduce aminte de actul de naștere al poporului evreu, la fel și entitatea aceasta unică care se numește „popor al lui Israel” are o dublă ființă, religioasă și națională, și aceste două elemente nu pot fi despărțite. Ele se întrepătrund și plămădesc laolaltă specificul Torei, chintesența iudaismului.

Șabatul a încoronat Creațiunea. Toate elementele au fost create în cele șase zile de muncă, dar pentru ca el să poată exista mai era necesar un lucru care era o condiție sine qua non: coeziunea. Fără de dînsa același Tohu Vavohu, același Haos din care s-au născut elementele, îi pînea ca să se întoarcă într-însul. Șabat-Șalom, Șabatul a adus coeziunea elementelor, armonia Creațiunii, Pacea în suflete.

ALTERNANȚE

„Căci norul lui Dumnezeu era ziua deasupra Templului, iar noaptea focul era în el, în văzul întregii case a lui Israel în toate peregrinările sale” (Exodus 40, 38).

Cartea Exodus ia sfîrșit cu cele două fragmente ce se citeșc în acest Șabat. Cu aceasta am străbătut cele dintîi etape din drumul istoric al iudaismului.

Zi și noapte. Lumină și întuneric. Iată alternanțele ce răsăd în paginile acestei cărți. Bezna sclaviei din Mișraim ia sfîrșit și cîntecul eliberării răsună pe malurile Mării Roșii, vestind zorile libertății. Foamea și setea din timpul peregrinării prin deșert fac să coboare iar umbra în suflete, dar mana cerească și minunatele ape care ținesc la Mara luminează iar inimile. Întunecate forțe ale agresiunii amalekite se năpustesc asupra lor cîușind să-i nimicească, dar minunea credinței pe care le-a picurat-o Moșe în suflete le dă puteri să învingă răul.

De pe culmile sinaitice coboară spre ei lumina învățării. Decalogul risipește negurile instinctelor primitive și răspîndește razele binefăcătoare ale dragostei de oameni. Cartea cea sfîntă a Torei e pur drept cuvînt asemuită unei făclii, căci ea împrăștie ceața ignoranței și dă credincioșilor ei puterea de a învinge toate obstacolele ce li se pun în cale, arătîndu-le țelul spre care trebuie să se îndrepte.

Templul cu al său candelabru cu șapte brațe e un alt simbol al luminii, dar păcatul slujirii vișelului de aur arată că ei mai orbecăiesc în întunericul prejudecăților idolatre.

Zi și noapte. Întuneric și lumină. De-a lungul mileniiilor care au urmat, au fost rare epocile luminoase și nenumerate cele în care noaptea a coborît în jurul nostru. Întotdeauna însă „norul divin” se afla deasupra corturilor noastre, nici un moment n-a încetat să ardă focul credinței „în văzul întregii case a lui Israel în toate ale sale peregrinări”.

E deci o înlănțuire între conținutul acestui verset, care încheie lectura celei de-a doua cărți a Bibliei și urarea pe care ne-o facem reciproc la sinagogă, după ce am terminat citirea cărții „Hazac”. Putere, Sorbim putere din izvorul cel necesar al învățării și fiecare din capitele ei ne călește sufletele, ne oștește conștiințele și ne dăruiește cea mai de neînvinș dintre forțe: cea morală.

LA HEVRA-ȘAS

Simbătă 26 februarie a.c. (Șabat Zachor), Eminentă Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a ținut la Hevra-Șas de la sinagoga A. B. Zissu tradiționalul curs de învățatură talmudică (Talmud Bavli, Tratatul Ioma, folio 66^b).

După curs, Eminentă Sa a rostit o disertație religioasă, care a fost urmărită cu nesaț de enoriași.

A urmat o tradițională masă (Șaloș Seudot), oferită de Eminentă Sa în memoria surorii sale Rabineasa dr. Betty Gottlieb ז"ל (soția fostului Prim-Rabin din Glasgow dr. Wolf Gottlieb, actualmente cu reședința la Ierusalim), al cărei Iahrzeit (Ziua morții) este în 19 Adar. Dl Prim-Rabin I. M. Marilus a rostit la această masă „Divrei Tora” (Învățătură sfîntă) în memoria defunctei.

Fie-i amintirea binecuvîntată!

Stînga: Cinci fete Bat-Mitzva din Bacău. Dreapta: Suceava. Participanți la ediția a II-a a „colocviului „Învățăm din lucrările Eminenței Sale”

Din comunitățile noastre

UN ZÎMBET DĂRUIT AMURGULUI

Aparent, căminul de bătrîni pare un refugiu-limită. Aparent numai. În esență, a vorbi despre căminele de bătrîni înseamnă a vorbi despre încercarea continuă a omului de a învinge invincibilul: singurătatea, neputința sau, altfel spus, senectutea în formele ei cele mai dramatice.

Secvențele pe care le-am surprins, vizitînd căminele evreiești din Capitală, conferă valențe noi valorilor clasice de lupă împotriva intemperțiilor condiției umane. Ceea ce contează este simbolul din afara timpului, sau, mai bine zis, împotriva aceluia „fugit irreparabile tempus”. Trebuie să adăugăm la aceasta concepția iudaică despre lume, tot ceea ce precizează Biblia și înțelepții noștri referitor la una din virtuțile iudaice fundamentale: caritatea. Să încercăm, așadar, să trans-

(„ultimul, dar nu cel din urmă”), veghem ca, prin păstrarea tradițiilor noastre strămoșești, viața la cămin să devină o prelungire a vieții de familie duse de fiecare înainte de venirea aici.

— Ce vă preocupă în prezent?

— Perfecționarea sistemului de difuzare și citire a presei, a cărților de beletristică și înființarea unui grup de însoțitoare pentru cei care au greutăți la mers. Asta, în principal. Dar probleme, mai mari sau mai mici, care se ivesc permanent, nase un număr direct proporțional de preocupări.

La Căminul „Martin Băluș” am cerut permisiunea dlui Stancu, directorul căminului, să putem face cunoscuți publicului citiva factori ai motivării reciproce om-bucurie de a trăi. Fiindcă, luptînd

Artiști de la Operă și Operetă după un spectacol oferit la Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”

formăm imaginile în cuvinte, imagini care nu provin decît dintr-o plasticizare a abstractului (conceptul sus-amintit).

Cum se pot opera schimbări în structura timpului? La această întrebare ne răspunde prof. dr. Marcel Saragea, directorul Căminului de bătrîni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”.

— Maș face vinovat de un fals realism dacă aș începe să vă vorbesc despre elixirul tinereții, căutat de alchimistii medievali, ne mărturisește interlocutorul. Ați vizitat căminul, ați stat de vorbă cu cei aflați aici...

— E o privire din avion, îl intrerup. Am petrecut în cămin doar cîteva ore. Des. vă consacrați aici cea mai mare parte a acestui dar fără preț numit timp. Traduceți-mi, vă rog, sensul personal pe care-l dați cuvîntului.

— Voi încerca s-o fac „nu prin vorbe, ci prin fapte”. Numărul mare de personal medical-administrativ-gospodăresc nu reprezintă doar o cifră statistică; reprezintă curățenie, sănătate, viață. Un exemplu ilustrativ care răspunde punctului unu al acestei enumerări: se spală zilnic 500 de cerceafuri și toată lenjeria necesară bătrînilor. În ciuda vârstei lor înaintate și a incontinenței uronă, intri în orice cameră, în orice colț al căminului ca într-o farmacie. Folosim o terapeutică la nivel fizic (gimnastică medicală, cabinet stomatologic, ergoterapie, laboratoare dotate cu aparatură modernă, internări în clinici de specialitate pentru cei ce nu pot fi tratați în cămin) și una la nivel sufleteș (excursii cu autocarele O.N.T., spectacole oferite de actori de prestigiu, de la Operă, Operetă, T.E.S. și alte teatre din București). Și „last but not least”,

împotriva propriei incapacități, omul descoperă forța posibilă a creației: dezavuat de timp, omul care crede că devine inutil, abandonat se redescoperă apt să opună amenințărilor decreditudinii demnității, dinamism, triumf asupra materiei.

În afara asigurării unor condiții de cazare și igienă optime, a respectării stricte a legilor cașrutului, a practicii terapeutice medicale și morale de un real succes, cîteva fapte de viață vin să ilustreze cu forța penetrantă a concretului, ridicat la rang de simbol, cele afirmate mai sus. Un pensionar încă „activ” ca Leo Sigaler este sufletul vieții religioase de aici. Dl Ilie Segal din acest cămin împlinește curînd 100 de ani, dar e ținut la pat. Fiica lui, Mina Erlich, ea însăși în vîrstă de aproape 70 de ani, vine zilnic la tatăl ei. Toți bătrîni sînt ajutați, după nevoi, de personalul căminului, dar Mina vine pentru ca tatăl ei să simtă, în plus, și dragostea filială. Surei Nadler (86 de ani), lui Simon Goldstein (79 de ani) li s-a redat vederea. Autorul acestor complicate intervenții chirurgicale, executate cu înaltă competență, este doctorul Cicerone Cristea, un om de mare omenie. Cazul nu e singular. Asistați Căminului „Martin Băluș” sînt ajutați cu promptitudine, de cite ori e necesar, de specialiști din cadrul unităților sanitare de stat. Cei de aici dovedesc o netăgăduită vioicenie intelectuală.

Dacă la Căminul din Calea Căldărașilor nr. 18, condus de dna Lili Weissblüth, domnește o atmosferă de caldă intimitate, aceasta s-ar datoră, la o primă vedere, capacității restrînsă a căminului. Dar, la o privire mai atentă, atît cit ne permite timpul scurt pe care-l avem la dispoziție, constatăm că sentimentul unei adevărate familii pe care-l au puținele pensionare ale acestui cămin este rodul devotamentului, puternicei sensibilități și receptivității la suferință manifestate de dna Lili Weissblüth și de întregul personal, care o ajută. De curînd, asistatele acestui cămin au sărbătorit-o pe veterana lor, Frieda Rosenthal, care a împlinit 96 de ani. Ca și Ilie Segal, ca și atîția alți asistați de la căminele „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen” și „Martin Băluș”, amibersarea vorbește de la sine despre „pașii de viață lungă” la care cei ce veghează la bunul mers al acestor lăcașe împotriva Răului îi invită pe toți cei ce pot beneficia de aceste condiții optime de viață materială și spirituală.

Omul este obiectul și — chiar dacă sună patetic — sacralitatea universurilor. Este un deziderat al eticii iudaice pe care directorii, medicii și întreg personalul căminelor, conducerea F.C.E. și C.E.B., frații noștri evrei de peste ocean, sprijinind acțiunea „Joint”-ului, îi împlinesc cu firerescul celor mențiți să fie ceea ce sînt.

E. SUHOR

BARBIE — O LECȚIE A ISTORIEI DE O STRINGENTĂ ACTUALITATE

„Pe coperta celui mai recent număr al revistei „Tribune juive“, o fotografie emoționantă: luată cu puțin timp înainte de război, ea înfățișează pe cei trei copii ai doamnei Benguigul: Jacques, 5 ani, Richard, 6 ani, și Jean-Claude, 13 ani. Trei, Doamne, și toți trei vor fi, în aprilie 1944, deportați, din ordinul expres al șefului Gestapoului din Lyon, la Auschwitz, de unde nu se vor mai întoarce. Chipurile lor gingașe, privirile lor duioase justifică legenda înscrisă, cu litere mari, sub fotografie: „Acești copii care îl condamnă pe Barbie“.

„ACEȘTI COPII ÎI CONDMANĂ“

...În cuprinsul revistei, o altă fotografie cutremurătoare îi arată pe membrii familiei Halaunbrenner, între care copilul cel mare, Leon, deportat în septembrie 1943, și surorile mai mici, Mina, 8 ani, și Claudine, 4 ani, care vor fi deportate în aprilie 1944; tatăl, Iacob, va muri împuscat în pinivieții Gestapoului din Lyon.

Sînt doar două din familiile victime ale călăului nazist Barbie. Doar două din multele familii care n-au încetat să-și plîngă ființele scumpe pierdute, n-au ostenit să lupte pentru pedepzarea și prinderea acestuia și care, acum, cînd Barbie a fost deferit justiției franceze, sub învinuirea de „crime împotriva umanității“, cer insistenț să se facă lumină și dreptate. În numele spiritului de justiție, al interesului întregii umanități ca asemenea crime ca cele comise de Barbie să nu mai fie posibile.

„SS-ISTUL A ÎNCEPUT AICI“

Așa cum am arătat în precedentele numere ale revistei noastre, „dosarul Barbie“ a revenit în actualitate, spre sfîrșitul lunii ianuarie, cînd criminalul de război, condamnat la moarte în contumacie de două ori (în 1952 și 1954), în Franța, a fost arestat în Bolivia și, sub presiunea opiniei publice mondiale, în sfîrșit expulzat în Franța. Evenimentul a readus în actualitate biografia odiosului personaj. El face parte din galeria monstrilor nazisti de teapa unui Martin Bormann, succesorul prezumat al lui Hitler; a unui Joseph Mengele, medicul-asiin de la Auschwitz, care, în fața cuptorului din lagăr, exclamase: „Aici evreii intră pe usă și ies pe coș“; Walter Rauff, responsabilul „camerelor de gaze ambulante“, în care și-au găsit moartea peste 100.000 de evrei; Alois Brunner, colaboratorul lui Eichmann în planificarea deportărilor, și alții care, grație complicităților de tot felul, au izbutit să scape pînă acum de ispășirea pedepselor, pe deplin meritate, la care au fost condamnați pentru crimele de război și crimele împotriva umanității săvîrșite de-a lungul anilor în care „ciuma brună“ a bîntuit în cel de-al treilea Reich și în toate țările europene încăpute sub dominația hitleristă.

Klaus Barbie, SS-istul nr. 272284, își începe „cariera“ în 1935, dovadă în săvîrșirea fărâdeleilor naziste un zel pentru care este felicitat personal de Himmler. În 1940, s-a aflat, timp de peste opt luni, la Haga, unde conducea serviciul de reprimare a populației evreiești. „Barbie a început aici“ își întitulează ziarul „Algemeen Dagblad“ articolul, publicat recent, în care se referă la persecuțiile împotriva evreilor olandezi, ordonate de acest călău; iar directorul Institutului olandez de documentare mondială (RIOD), Harry Paape, a arătat, pe baza documentelor pe care le deține, că Barbie este răspunzător de deportarea a 300 de evrei din Amsterdam în lagărul de la Mauthausen.

„MĂCELARUL DIN LYON“

Clătîndu-și asemenea „merite“, Barbie este investit cu funcția de șef al Gestapoului din marele centru francez Lyon și din regiunea respectivă. În perioada din iunie 1943 și pînă în august 1944 în care a deținut această funcție, Barbie, dînd dovadă de o cruzime tipic hitleristă, a omorît, a torturat, a schingiuit și deportat mii de persoane, ceea ce i-a atras reputația oripilantă de „măcelarul din Lyon“. Victimele nelegiuirilor sale (4.000 de asasinare, 7.500 de deportări) sînt, în marea lor majoritate, evrei, dar și mulți neevrei, îndeosebi din rîndul mișcării de Rezistență franceze, dovedindu-se, o dată mai mult, că excese antisemite constituie preludivul nelegiuirilor împotriva patrioților și democraților, indiferent de naționalitate. Barbie a fost recunoscut ca responsabil de asasinarea lui Jean Moulin, președintele Consiliului național al Rezistenței franceze, conducătorul „poporului umbrelor nopții“, cum l-a denumit Malraux.

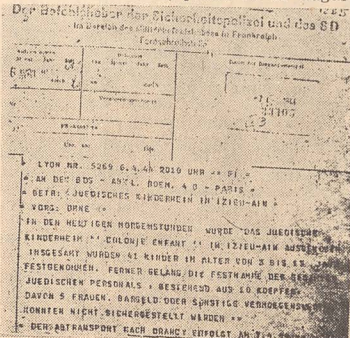
Familia Halaunbrenner, înainte de război. Trei dintre copii au fost deportați, iar tatăl lor a fost împuscat

poului din marele centru francez Lyon și din regiunea respectivă. În perioada din iunie 1943 și pînă în august 1944 în care a deținut această funcție, Barbie, dînd dovadă de o cruzime tipic hitleristă, a omorît, a torturat, a schingiuit și deportat mii de persoane, ceea ce i-a atras reputația oripilantă de „măcelarul din Lyon“. Victimele nelegiuirilor sale (4.000 de asasinare, 7.500 de deportări) sînt, în marea lor majoritate, evrei, dar și mulți neevrei, îndeosebi din rîndul mișcării de Rezistență franceze, dovedindu-se, o dată mai mult, că excese antisemite constituie preludivul nelegiuirilor împotriva patrioților și democraților, indiferent de naționalitate. Barbie a fost recunoscut ca responsabil de asasinarea lui Jean Moulin, președintele Consiliului național al Rezistenței franceze, conducătorul „poporului umbrelor nopții“, cum l-a denumit Malraux.

EPISODUL IZIEU ȘI ALTELE

Cel mai teribil rechizitoriu împotriva lui Barbie și, implicit, a nazismului îl constituie crimele comise de el împotriva evreilor. Unul din episoadele cutremurătoare se cheamă „Izieu“, după numele unui sat aflat la 70 km de Lyon. Aici, într-o fermă amenajată în grabă, și-au căutat refugiu 43 de copii evrei, între care și cei ai familiilor menționate mai sus. La 6 aprilie 1944, un camion cu hitlerii și se poartază în fața ascenzorului, „prizonierii“ sînt imbarcați și transportați în lagărele morții și nici unul nu-și va mai vedea părinții. Reproducem, după „Tribune juive“ facsimilul ordinului prin care copiii aflați la Izieu, precum și părinții care n-au consimțit să se despartă de ei au fost integrați în convoaiele morții.

Izieu este doar un episod; cite altele nu se înscriu ca tot atitea teribile capete de acuzare la dosarul Barbie? Între acestea, arestarea a 86 de funcționari ai filialei din Lyon a U.G.I.F. (Uniunea Generală a Israelitilor din Franța), transferați apoi în lagărul de la Drancy. Sau cazul convoiului 78, plecat la 11 august

Telegrama semnată de Barbie prin care anunță deportarea copiilor evrei din Izieu

1944 (dată la care aliații se găseau la porțile Parisului), prin care 650 de persoane, în majoritate evrei, dar și mulți rezistenți francezi (de altfel și printre aceștia mulți evrei), au fost trimiși în lagărele de la Struthof și Ravensbrück. Deportajii sînt transportați în condiții care fac ca mulți dintre ei să nu mai ajungă vii la destinație. În toate aceste cazuri, ordinele de deportare erau date de Barbie, care, de altfel, este autorul expresiei cîine: „deportat sau împuscat tot una e“.

Privitor la toate aceste nelegiuiri există documente zguduitoare, mărturii ale unor supraviețuitori, iar „Yad Vashem“ a pregătut un nou dosar cu mărturii care îl acuză pe Barbie ca pe unul din principalii răspunzători ai Holocaustului.

„VINĂTOAREA“ LEGITIMĂ

Pentru că asemenea crime nu pot și nu trebuie să rămînă necunoscute și nepedepsite, familiile victimelor au inițiat, în perioada de după război, o adevărată „vinătoare“ după Barbie, ca, de altfel, și după alți călăi nazisti care au dat bir cu fugiții. Este, îndeosebi, meritul avocatului Serge Klarsfeld și al soției sale, Beate, care, acționînd în numele familiilor victimelor, dar și al propriilor lor conștiințe, nu au precupețit nici un efort pentru prinderea, judecarea și condamnarea lui Barbie, refugiat în Bolivia, sub numele fals de Klaus Altmann. Aici, bucurîndu-se de înalte protecții, „măcelarul din Lyon“ devine om de afaceri și, în același timp, organizează comandouri armate („Logodnicii morții“), la dispoziția forțelor reacționare din America Latină. Treburile îi prosperă pînă la recenta schimbare de regim din Bolivia, în urma căreia este arestat pentru o „excrocherie“ relativ minoră. Faptul este însă folosit de autoritățile boliviene pentru predarea lui Barbie Franței, nu cu titlu de extrădare, cum s-a cerut în repetate rînduri de la Paris și Bonn, ci de exilare — pentru obținerea prin fals a naționalității boliviene.

Chiar și după arestarea sa în Bolivia, Barbie nu a renegat trecutul său nazist, a manifestat, în continuare, cel mai respingător cinism. „Nu cred — a declarat „măcelarul din Lyon“ într-un interviu — că au pierit 6 milioane de evrei; dar dacă ar fi pierit și mai mulți, ar fi însemnat că noi am lucrat și mai bine“.

SIMPLA COINCIDENȚĂ ?

Simplă coincidență sau act providențial: arestarea lui Barbie și evocarea crimelor sale s-a produs exact în zilele cînd omenirea civilizată a marcat 50 de ani de cînd, la 30 ianuarie 1933, Hitler a preluat puterea în Germania, inaugurînd cea mai neagră și mai cumplită epocă din istoria omenirii. Data semicentenarului a prilejuit, în diferite țări europene, impresionante manifestări, sub lozinci ca „Niciodată fascism, niciodată război!“. Totodată, această acțiune a pus în evidență că o mare parte a populației din R.F.G. și din alte țări europene, formată în proporție de peste 50 la sută din ții

neri născuți după 1945, fie că ignora crimele fascismului, fie că nu resimte nici o răspundere pentru trecutul fascist ca mai grav este însă faptul, aprînt evident cu același prilej, că pericolul trecut, că nostalgia după epoca „fînturului“ persistă, că neonazismul devine mai mult o realitate pregnantă, care găsește expresie în reditarea elucubrărilor teoretice rasiste și în practicile lente, la care recurg organizații create după tiparul nazist și cu conducători mai se vor noi „führeri“. Azi, ca și ieri, ban și ferulul diferitelor forme ale fascismului îl constituie antisemitismul, atâtea singeroase de pe rue Copernic și rue des Rosiers din Paris, ca și cele împotriva sinagogilor din Viena, Bruxelles, Anvers etc. fiind edificatoare în această privință. Orice formă ar îmbrăca antisemitismul, oricine ar fi interesat în cultivarea lui, orice pretexte s-ar încerca să se invoce pentru alimentarea lui, nimic nu poate face să se ignore izmul rău pe care l-a adus omenirii nazismul și nici ce tragedie ar însemna pentru cauza democrației și progresului reditarea lui în prezent.

În acest context internațional, apar lîmpele întreaga semnificație și actualitate a procesului intentat lui Barbie. Nu s-a precizat încă data acestui proces; probabil nu mai devreme de un an. Nu se așteaptă nici o sentință capitală, pedepzînd moartea fiind abolită în Franța. Cu toate acestea, procesul lui Barbie trebuie să fie nu doar un act justitiar, ci, mai curînd, un avertisment că fascismul, antisemitismul au devenit intolerabile pentru ordine democrat și civilizată. Nu poate fi decît împărtășită declarația ministrului de externe francez, potrivit căreia „organizarea procesului Barbie este legitimă; ea nu vine să satisfacă o nevoie de răzbanare, ci trebuie considerată ca o punere în gardă împotriva unei întoarceri posibile a unor evenimente atît de tragice“. În același spirit s-a exprimat și presa internațională, cînd a arătat că „viitorul proces trebuie să devină o lecție a istoriei“ („Le Figaro“), că „prin procesul lui Barbie triumfă nu doar Rezistența anilor '40, ci rezistența în principiu, adică refuzul a tot ce îndepărtează sau domină libertatea popoarelor“ („Quotidien de Paris“), sau că „Barbie tradus în fața justiției semnifică refuzul de a uita; uitarea fiind numele paravanului în dosul căruia fascismul poate să renască“.

Noi, evreii, cei dintii, nu avem dreptul de a uita. Ne obligă la aceasta poruncile care ne impun să nu uităm pe amalekii dîntotdeauna. Ne obligă Izkorul pe care-l rostim întru pomenirea celor 6 milioane de frați și surori pieriți Al Kidus Hašem. Să atribuim Izkorului rostul sensul pe care-l implică Izkorul rostit sensul de vîgîlență și rezistență față de hitlerii tuturor timpurilor, cu convingerea în triumful valorilor etice eterne ale iudaismului, ale umanității.

I. FINTINARU

Rugăciunea unui copil

Sema! — Ascultă! — acesta e cuvîntul martirilor, milioane de suflete smulse năpraznice vieții, în ceea ce, c-un termen intrat de mult în circulație și devenit astfel parte constitutivă a existenței noastre, e numit Holocaust. Este adevărat, Patruzeci de ani par suficienți pentru ca timpul să cicatrizeze răni, să aștearnă pacea împăcării cu ireversibilul. Și totuși... De ce comemorăm? De ce zîndărîm mereu dureri prea adînci, atît de adînci încît unii consideră că-i preferabil să ni le fim bine zăvorîte? De ce arestarea lui Klaus Barbie ocupă spații atît de largi în mijloacele de informare?

Fac parte din generația celor care au văzut filmul „Procesul de la Nürnberg“, au citit „Moartea e meseria mea“, „Jurnalul Annei Frank“, generație care nu le-a trăit, nu le-ar putea descrie. O las să vorbească, însă, pe Liliane Gerenstein, care avea 11 ani cînd, simplu număr în convoiul nr. 71, organizat de Barbie, a fost trimisă la Drancy, pentru a fi, de acolo, trimisă la Auschwitz. Și iată o scrisoare a ei:

„Doamne! Ești bun, ești blînd, dacă socotesc că mila și bunătatea Ta, revărsate asupra noastră, e nesfîrșită... Tu ești cel ce poruncește; Tu ești Cel ce judecă;

Tu ești Cel ce răsplătește pe cei buni și pedepsește pe cei răi. Doamne! După asta aș putea spune că nu te voi uita niciodată. Mă voi gîndi întotdeauna la Tine, chiar și în cele din urmă momente ale vieții mele. Poți fi sigur de asta. Ești pentru mine ceva ce nu pot să exprim în cuvinte, atît ești de bun. Poți să mă crezi. Doamne! Datorită ție am avut înainte o viață atît de frumoasă, am fost alintată, am avut lucruri frumoase, pe care alții nu le au. Doamne! După asta, te rog un singur lucru, adu-mi înapoi părinții, sărmanii mei părinți, ajută-i (încă mai mult decît pe mine) să-i revăd cît

mai curînd posibil, fă să revină încă o dată. Ah! Aș putea să-ți spun că aveam o mamă atît de bună, un tată atît de bun! Am atîta încredere în Tine, încît îți mulțumesc dinainte“.

De ce capturarea lui Klaus Barbie ocupă spații atît de largi în ziare, la radio și televiziune?

Răspunsul își pleacă singur capul!

E. S.

* Text reprodus din „Tribune juive“ nr. 760 din 17 februarie 1983, p. 13.

Un Purim al tuturor generațiilor, un Purim pentru toți

S-au format tradiții noi în obștea evreiască din România. Momentele festive din calendarul nostru le sărbătorim împreună, întreaga obște din București și din celelalte comunități din țară:

Sederul — cu sute de participanți, Hanuca — cu un „maraton” întru totul original, întreprins de Eminentă Sa și de soli ai săi, care vin în mijlocul obstilor să aducă cuvântul de lumină și îmbărbătare al iudaismului peren, Hamișa-Asar Bișvat — sărbătorit în toate comunitățile evreiești ca un mesaj al legăturii noastre cu Tora Sfântă, cea veșnic verde și cu rod bogat, Purim — moment de referință în șiragul de victorii ale dreptății imanente, sărbătorit și el la noi de o manieră unică în lume.

Și iată-ne în pragul acestui Purim 5743. Al cătelea în istoria noastră milenară? Obștea îi simte apropierea și, după această nouă tradiție, s-a adunat ca să-l sărbătorească.

PURIMUL INCEPE LA TEMPLUL CORAL...

Simbătă 13 Adar 5743, seara. În Templul coral din București e prezentă o obște numeroasă, venită să petreacă Regina Șabat, care pleacă, și să împlinească sărbătoarea de Purim, care va începe imediat. Participă și membri ai Ambasadei israeliene la București, în frunte cu ambasadorul Zvi Brosh.

Și abia s-au stins ecurile rugii de Maariv, iar Eminentă Sa a făcut Havdala — momentul solemn al încheierii Șabatului — și intrăm în vesela și plină de semnificații sărbătoare a Purimului.

o clipă atenția spectatorilor — a început cu un prolog jucat de cei mai mici învâțăcei ai Talmud Torei și s-a încheiat, într-o viziune modernă, science-fiction, cu un... Purim cosmic în anul 2000.

Ce a fost între acești doi „poli temporali” ai spectacolului? Dar ce n-a fost?! O voioasă derulare de imagini scenice, cuprinzând muzică ușoară de nobilă factură — de la acest autentic festin melodic n-a lipsit aproape nici unul dintre compozitorii evrei de renume din spațiul muzicii ușoare românești: Elly Roman, Mișu Iancu, Henry Mălineanu, Laurențiu Profeta, Alexandru Mandi, Dan Mizrachy, Aurel Giroveanu, Edmond Deda —, precum și umor șarjat sau liric, poezie de aleasă tinută, ilustrate de cupletele, scenele, monoloagele, textele de cîntece semnate de scriitori cunoscuți, de încercați profesioniști ai genului, ca Dumitru Solomon, Octavian Sava, Victor Birlădeanu, Aurel Felea, Lucia Verona, H. Salem, Harry Negrin, Aurel Storin, Leo Schadach. Totul reunit într-un ansamblu revuistic plin de varietate și fantezie, sub bagheta de adevărat vrăjitor al scenei a regizorului Harry Eliad, în scenografia veselă și luminoasă a lui Iulius Meltzer și sub competența conducere muzicală a lui Adalbert Winkler. La capitolul realizării de ansamblu nu putem să nu amintim și contribuția Tildei Urseanu, care a imaginat și pus la punct mișcarea scenică a copiilor, sunetul și luminile dirijate de mereu prezentul Alexandru Călția, precum și savuroasa expoziție de caricaturi a lui A. Poch, intitulată sugestiv „Galeria Purimheim”.

În Cosmos... Cele trei stele din anul 2000 (Leonie Waldman, Rozina Cambos și Tricy Abramovici)

Corul „Șira Vezimra” entuziasmează...

Eminentă Sa dă citire Meghilei

Este reconfortant, educativ și plin de miez cuvîntul pe care Eminentă Sa îl rostește de la amvonul Templului, cuvînt pe care avea să-l rostească și în seriile următoare la spectacolele de Purim date în sala de festivități din str. Popa Soare, dar de fiecare dată cu alte idei și în altă formă, dovedind, încă o dată, că pe aceeași temă — în cazul nostru tema de Purim — se pot broda minunate cuvinte și în forme mereu inedite, atunci cînd bogăția de cunoștințe se îmbină cu căldura unei inimi mari și cu harul vorbiturii care își trăiește intens vocația de conducător.

Și cuvintele, pornite din inimă, au pătruns în inimi. Pe fețele celor prezenți se citea bucuria participării la această sărbătoare, care marchează una din minunile care au jalonat dramatica noastră istorie, minunea supraviețuirii, în ciuda uneltirilor atîtor Hamani, care au vrut pierzania noastră. Și am înțeles cu toții că dreptate avea Ben Gurion cînd spunea că „cine studiază istoria evreilor și nu crede în minuni acela nu e realist”. E un paradox care exprimă, totuși, o mare realitate, realitatea vieții unui popor plin de paradoxuri.

Spectacolul care a urmat a fost o cavalcadă de voioșie, de talent și dăruire a realizatorilor lui, a căror vîrstă merge de la trei ani pînă la maturii artiști amatori și profesioniști și talentați compozitori, autori, dirijori, conduși cu măiestrie de un regizor de excepție.

Da, Purimul începe la Templul coral!

...ȘI CONTINUĂ ÎN POPA SOARE

Se poate afirma, pe drept cuvînt, că Purimul 5743 — 1983 a fost și în sala de festivități din str. Popa Soare un Purim al tuturor generațiilor și pentru toate generațiile: ca un arc peste timp, spectacolul — care, în pofida „dimensiunilor” sale, devinute tradiționale, n-a obosit nici

nerație după generație i-a înfierat, cum au făcut și acești minunați copii, azi cursanți de Talmud Tora, mîine activi luptători contra oricărui antisemitism, împotriva oricărui rău! E un memento și un avertisment!

Să adăugăm la aceasta că la spectacole au ținut să participe, în plenitudinea talentului și forței lor artistice, prestigioase vedete ale teatrului și cîntecului evreiesc, plus un asemenea creator-interpret cum e caricaturistul Nell Cobar, proaspăt laureat al concursului de caricatură din Montreal. Și astfel s-au perindat prin fața noastră, în acele seri de neuitat, marea Sedy Glück într-o succulentă „convorbire telefonică”, strălucita Rozina Cambos într-un „Clown” tragicomic, plin de semnificații umane, am putut asculta „vocea de aur” a Leoniei Waldman-Eliad aducînd un cald omagiu „muzicanților”, compozitorilor de muzică ușoară prezenți în sală, ne-am putut delecta cu verva inepuizabilă a lui Tricy Abramovici, am ascultat substanțialul monolog al actorului și autorului Bebe Bercovici, ne-am încălzit inimile la flacăra lăuntrică a emoției pe care o degaja Rudy Rosenfeld, am savurat ironia de detașată nonșalanță a lui Theodor Danetti, ne-am bucurat de talentul și prospețimea revigorantă a celei mai noi generații a T.E.S.-ului — Elly Măguleanu, Maya Morgenstern, Oana Grupp-Măguleanu, Dan Schlanger. Și, tot în această succesiune de cîntece și glume, am făcut

un popas și în sferile înalte ale muzicii clasice prin excelentul violonist Avy Abramovici și dotatul său fiu Michael (alți membri ai familiei Abramovici au fost prezenți remarcabile în restul spectacolului). La toate acestea se cuvine adăugată — și subliniată cu căldura ce i se cuvine — contribuția tineretii obștii noastre în intruchipările ei cunoscute: formația de muzică pop „Menora”, cu interpretările și sonoritățile ei atît de pregnant contemporane, sub conducerea muzicală a lui Eugen Popescu-Doreanu, corul „celor mici”, dirijat cu dăruire de Otto Friedmann, și, în final, sub bagheta de specialist a lui Claudiu Negulescu, corul „Șira Vezimra”, cu cîntecele sale tradiționale, executate într-o dicție ebraică net superioară celei din anii precedenți, datorită îndrumării competente și perseverente a consilierului cu problemele de Talmud Tora. Programul de cîntece s-a încheiat cu noua compoziție muzicală semnată chiar de dirijorul corului, Claudiu Negulescu, „Azi e Purim, sărbătoare!”. Amintim totodată și aportul acelor inimoși „oameni din umbră”, fără de care reușita spectacolului n-ar fi fost, desigur, posibilă: melandim Marcel Segal și Richard Proch, acompaniatorii Clara Friedmann și Remus Teodorescu, precum și regizorul de culise, mașiniștii, minutorii de reflectoare etc. Totul a creat o ambianță deosebită, în care toți, indiferent de vîrstă, ne-am simțit pentru cîteva ore mai tineri.

Și nu trebuie omisă contribuția harnicilor lucrători ai Restaurării ritualului, care au pregătit delicioasele prăjituri tradiționale, fără de care... Purimul nu e Purim.

...Oare prin ce s-a deosebit, totuși, acest Purim 5743 de cele din anii anteriori? Aparent a fost aceeași dezlănțuire de voioșie glumeată și muzical-dansantă, aceeași risipă de fantezie și talent. Și, totuși, nimeni nu poate afirma că, în ultimii ani, la noi, un Purim a semănat cu celelalte.

Purimul din acest an s-a caracterizat, mai ales, printr-o participare mai bogată și mai puternic afectivă a membrilor comunității evreiești la desfășurarea tradiționalei festivități de simbătă seara, cînd Eminentă Sa arăta, pe bună dreptate, că „asistăm în acest an la o participare ca în seara de Iom Kipur”. Este și aceasta o expresie a conștientizării iudaice a comunității noastre și, prin aceasta, Purim 5743 este o treaptă superioară în evoluția comunității evreiești din România.

Seară de Purim la restaurantul ritual din str. Popa Soare

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

OMAGIU

La Ulm (R.F.G.) a fost recent dezvelită o placă comemorativă care reamintește că acolo s-a născut, în 1879, marele fizician Albert Einstein (m. 1955). Casa natală a savantului, refugiat în 1933 în S.U.A., fusese aproape distrusă în timpul bombardamentelor din timpul celui de-al doilea război mondial, însă autoritățile locale au dispus reconstruirea ei după fotografiile și planurile existente.

PREMIU

În cursul celei de-a 11-a ediții a Tîrgului Internațional al Cărții de la Ierusalim, juriul — format din prof. Efraim Katzir, prof. Yermiyahu Yovel și scriitorul A. B. Yehoshua — a decernat, în unanimitate, „Premiul Ierusalim” scriitorului de origine indiană V. S. Naipaul, autor al unui mare număr de volume, printre care ultimele sale succese Guerillas și Cotul riului.

MONUMENT HEINE

Admiratori ai marelui poet german Heinrich Heine (1797—1856) i-au ridicat încă din secolul trecut, la Hamburg, un monument, ca semn de admirație și cinstire a memoriei. În 1933, hitleriştili, temindu-se pînă și de statua lui, au distrus-o. Anul acesta, în fața primăriei din Hamburg (R.F.G.), pe același loc, a fost inaugurat un nou monument, operă a sculptorului Waldemar Otto.

EXPOZIȚII

În prezența dr. Mordehai Omer, de la Universitatea din Tel Aviv, Meir Rosenne, ambasadorul Israelului în Franța, a inaugurat oficial expoziția tinerilor artiști israelieni. Această manifestare are loc în cadrul celei de-a XII-a ediții a Bienalei de artă din Paris, găzduită la Muzeul de artă modernă. Dintre cei șapte artiști israelieni, patru participă cu picturi și sculpturi, iar ceilalți trei, cu diapozitive. Expoziția s-a bucurat de succes.

La inițiativa Eminenței Sale James Thompson, Episcop de Stepney (Anglia), la Londra a fost deschisă o expoziție care se adresează tineretului și are ca scop trasarea unei paralele între antisemitismul din Germania anilor '30 și rasismul de astăzi. Episcopul Thompson a declarat unui reporter de la „Jewish Chronicle”: „Mulți tineri se lasă induși în eroare de propaganda care susține că Holocaustul e doar un mit. Ei înclină să creadă acest lucru, deoarece recesiunea economică i-a înfrînat. Ca și în Germania antebelică, evreii și negrii sînt folosiți ca țapi ispășitori. Vreau ca între noi să existe înțelegere, reconciliere și recunoaștere a trecutului. Biserica trebuie să-și revizuiască relațiile cu iudaismul”.

La Los Angeles a fost deschisă o expoziție conținînd o sută de obiecte și documente rezumînd zece secole de existență evreiască în Polonia. Printre acestea se află un manuscris al Bibliei, din secolul XIII, o căciulă de blană (ștram), monede cu inscripții ebraice, datînd din secolul XII. În urma unei înțelegeri intervenite între „Union of American Hebrew Congregations” și guvernul polonez s-a stabilit ca aceste o sută de obiecte să fie împrumutate pentru a fi expuse în S.U.A., urmînd ca

U.A.H.C. să restaureze cimitirele evreiești din 400 de localități din Polonia, cîteva sinagogi și să construiască o sinagogă nouă la Lublin și o capelă pe locul unde odinioară se afla lagărul nazist de concentrare de la Maidanek. Guvernul polonez a consimțit să împrumute U.A.H.C. arhivele evreiești conținînd documente referitoare la viața evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial, precum și procese-verbale ale „Judenrat”-ului din Lublin din perioada Holocaustului. Aceste documente, precum și exponatele amintite mai sus fac parte dintr-o expoziție itinerantă menită să marcheze 40 de ani de la răscoala ghetoului din Varșovia. Expoziția va fi trimisă apoi la Tel Aviv, la Muzeul Diasporei, urmînd să fie returnată Poloniei.

NUMISMATICĂ

În Israel au fost bătute două noi monede, în tiraj limitat, consacrate manuscriselor de la Marea Moartă, descoperite în peșterile din Qumran. Pentru prima oară o monedă israeliană are formă dedecagonală, cele 12 laturi reprezentînd, în același timp, numărul triburilor lui Israel din perioada biblică, numărul zodiilor și numărul lunilor unui an. Fața celor două monede are menționată valoarea nominală — de un șekel și, respectiv, 1/2 șekel —, stema statului, denumirea statului Israel în ebraică, franceză, engleză și arabă, precum și cuvîntul „șekel”, scris în ebraică și, pentru prima oară în istoria numismaticii israeliene, cu caractere latine. Reversul ambelor monede prezintă un fragment din manuscris și locul unde au fost ele descoperite, Qumran, inscripția fiind în limbile menționate mai sus. Amintim că anual Banca Israelului emite cîte o nouă valoare, în tiraj limitat, făcînd parte din seria „Peisaje din Țara Sfîntă”.

NOUA CASA DE CULTURĂ „RAȘI”

La 29 noiembrie 1982, în imediată apropiere a Sinagogii „Rași”, din Worms, a fost inaugurată o nouă clădire, pe locul în care se afla cîndva casa în care a trăit și a studiat Rași (Rabeinu Șlomo ben Itzhak). Sinagoga exista din anul 1034 și a fost distrusă în 1938, în „Noaptea de cristal”. În 1961 a fost reconstruită, de guvernul federal, conform originalului.

În 1968 s-a constituit la Mainz, Asociația „Rași-Lehrhaus” („Casa de studii Rași”), care a hotărît construirea Casei de cultură „Rași”, cu destinația de Centru de conferințe, precum și a unui muzeu.

La inaugurare au participat Șef Rabinul comunităților din

MENUHIN, PROFESOR ONORIFIC ÎN CHINA

Printre alte onoruri care i-au fost conferite în decursul anilor lui Yehudi Menuhin, elevul lui George Enescu, astăzi în vîrstă de 67 de ani (n. 1916), este și aceea de profesor onorific al

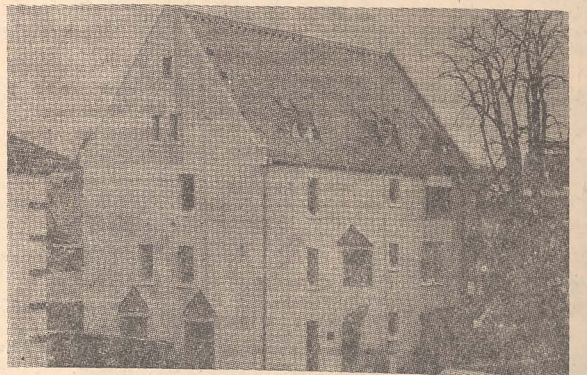
Conservatorului central de muzică din Beijing. Cu ocazia înmînării acestei distincții, de către Zhao Feng, președintele onorific al prestigioasei instituții chineze, s-a remarcat că „Menuhin este unul dintre cei mai proeminenți interpreți ai zilelor noastre”.

MANUSCRIS

Biblioteca Universității Ebraice, din Ierusalim, a intrat în posesia unui manuscris redactat, în limba germană, de celebrul savant Albert Einstein în 1938. Acest document, de o deosebită însemnătate, se ocupă de problema antisemitismului, savantul exprimîndu-și profunda sa preocupare față de soarta poporului evreu și, totodată, sentimentul său de participare și implicare în evenimentele timpului.

R. F. Germania, reprezentanți ai organizațiilor evreiești, primarul general al orașului, ministrul de finanțe al regiunii Rheinland-Pfalz, deputații ș.a.

În numele Asociației „Rași” a vorbit președintele de onoare al Comunității din Mainz, Alfred Epstein. Actualul președinte al acestei comunități, dr. Gerrard, a dat muzeului, cu titlu de împrumut, un exemplar al operei „Minhag-Buch”, de Yuspa Sameș (1609—1678), cel care a fost greșit și deservent al comunității locale, fiind, în același timp, un cărturar renumit. Mai există un asemenea exemplar la Universitatea Oxford.

DONAȚII

Shulamit Romanov, din Ierusalim, a donat bibliotecii Universității Ebraice o filă de manuscris care s-a dovedit a fi filă care lipsea din celebrul Codex din Alep, cel mai vechi manuscris cunoscut al Bibliei. Filă conține textul din Cronici 37:7—36:19. Experții consideră că Aharon ben Asher este autorul manuscrisului Codexului din Alep, scris nu mai tîrziu de anul 910 e.a.

HRANĂ PENTRU VIITOR

O nouă realizare a specialiștilor de la Institutul de științe naturale „Alexander Silberman”, de pe lângă Universitatea Ebraică, din Ierusalim, creează posibilitatea ca, în viitor, celuloza, care este cea mai bogată materie organică aflată în natură, să fie transformată în hrană. Este vorba de experiențele încununute de succes în legătură cu o eficientă sinteză a celulozei în condiții de laborator, prin prelevarea acestei substanțe dintr-o plantă.

REALEGERE

Isi Leiber a fost reales, pentru a doua oară, președinte al Consiliului Executiv al Evreilor din Australia.

CARTE

Între 25 și 30 aprilie a.c., sub egida municipalității din Ierusalim, a Asociației editorilor din Israel și a Ministerului Comerțului din această țară, la Ierusalim va avea loc cea de-a XI-a ediție a Tîrgului internațional de carte. Această manifestare biennială, inițiată în 1963, s-a bucurat de o unanimă apreciere internațională, astfel că la ediția precedentă au luat parte circa 650 de edituri din toată lumea. În cadrul manifestărilor care vor fi prilejuite anul acesta de importantul eveniment cultural se înscrie și un seminar cu tema „Viitorul cărților în epoca electronică”. De asemenea, în cadrul fiecărui țirg are loc și decernarea Premiului Ierusalimului, atribuit de fiecare dată unuia dintre cei mai reprezentativi scriitori din lume.

DESCOPERIRE

În localitatea Bergen-Loheide, din apropierea fostului lagăr de concentrare Bergen-Belsen, fiind necesare unele lucrări de construcție, s-au făcut săpături, care au dus la descoperirea unei gropi comune, în care se aflau scheletele a 66 de bărbați, morți de vreo 40 de ani. Se presupune că mai există acolo și alte schelete. Pînă acum au mai fost găsite, între altele, două fișe de metal, care reprezintă bani folosiți în lagăre de concentrare. Se presupune că fișele găsite provin din lagărul Buchenwald, de unde au fost aduși mulți deținuți la Bergen-Belsen.

CATALOG

Sub egida organizațiilor „Jewish Theatre Association” și „National Foundation for Jewish Culture”, Edward M. Cohen a tipărit un nou catalog intitulat „Piese de interes iudaic”, cuprinzînd titlurile lucrărilor dramatice, în ordine alfabetică, precum și un index alfabetic al autorilor citați.

PREMIU

Între premiile A.T.M. ale Biroul Secției de critică teatrală pe 1982 figurează și atribuit talentatei actrițe Abramovici, pentru rolul „Somnoroasa aventură”, deodor Mazilu, și „Diogene” de Dumitru Solomon, la Teatrul Evreiesc de Stat.

Consiliul Uniunii Scriitorilor aprobat, prin consens, ca

Premiu pe anul 1981 să acorde criticului Serban Culescu, iar pe anul 1982 — scriitorului Mihai Beniuc. Premiile speciale pe anul 1981 au revenit de asemenea, unor personalități marcante ale scrisului românesc: Cella Delavrancea, D. I. Ștefan, Geo Dumitrescu, iar pe anul 1982 scriitorilor Ion Cloș, Lucia Demetrius, Horvath Ștefan Augustin Dolinas.

Premiile curente ale Uniunii Scriitorilor ca și cele ale Asociației Scriitorilor din București au fost conferite, tot în cadrul lunii decembrie 1982, unor importanți tineri de scriitori debutanți.

CONSTRUCȚII EDILITARE

Municipiul Constanța are în prezent 420 000 de locuitori, din care 70% trăiesc în case noi. În perioada 1981—1982 aici au fost construite peste 20 000 apartamente, pe marile artere ale orașului: Bulevardul Tomis și Bulevardul Alexandru Lăpușneanu. Totodată, au intrat în lucrul doi noi cartiere, Faleză Nord și Faleză Sud, construite în ambianță, care vor întoarce orașul la fața spre mare.

STRUNG GIGANT

Întreprinderea de utilaj greu din Craiova execută în prezent mașini și utilaje de mare capacitate pentru turnătoriile de oțel a Combinatului de utilaj greu aflat în construcție la Iasi. Printre acestea se află și un strung gigant, care poate prelucra piese cu o grosime de 2 500 mm și o lungime de 10 000 mm.

COMPLEX TURISTIC

Pe Transfăgărășan, cea mai înaltă șosea din România, s-a construit recent, într-o zonă de mare frumusețe din apropierea lacului Vidraru, Complexul turistic „Valea cu pești”. Complexul dispune de camere confortabile, restaurant, bar, terenuri de tenis etc.

RESTAURAREA CĂRȚILOR

În cadrul Laboratorului de patologii și restaurare a cărților de la Muzeul de artă din Capitală, au fost restaurate în 1982 cărți din patrimoniul național ce însumează peste 100 000 de pagini. Specialiștii de aici execută toate lucrările de restaurare: diagnosticarea, tratamentul, dezinfecția, spălarea, refacerea integrității paginilor și a legăturilor originale etc.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

HOMAGE AND GRATITUDE

A further 305 Holy Scrolls and 9,000 religious Books of teachings, that are no longer of any use, have been sent to Israel with the approval of the State's high leadership, by the Federation of Jewish Communities. After the 3500 Holy Scrolls we sent to Erets Israel in 1966, we resume the holy action of restoring to our Scrolls and Books of Jewish religion and culture their destination, that of being studied by those who need them in performing the Jewish ritual.

Tens of thousands of other Holy Books of no use here are being sorted, inven-

toried and packed.

The admirable humaneness of socialist Romania's leadership shown for the 360,000 Romanian Jews who joined their families and are rebuilding Erets Israel, humaneness that gives this possibility also to other coreligionists, is also extended to our Holy Books, the books of our parents, grandparents and ancestors.

ALIYAH. The Books, the Holy Scrolls also go their Aliyah.

Our homage and gratitude to the generous and wise action of culture.

Chief Rabbi Dr. MOSES ROSEN

A PURIM OF ALL GENERATIONS, A PURIM FOR ALL

It has become traditional for the Jewish congregation in Bucharest and in the other communities of Romania, to celebrate our feasts together.

Seder — with hundreds of participants, Hanukka — with its most original "marathon" undertaken by His Eminence and his messengers, who go in the midst of the parishioners to bring to them the word of light and encouragement of perennial Judaism, Hanusha-Asar Bishvat — celebrated in all the Jewish communities as a message of our link with the evergreen and richly yielding Holy Land, Purim — a reference point in the series of victories of immanent justice, also marked with us in a manner unique in the world.

PURIM STARTS AT THE CHORAL TEMPLE...

Saturday, 13 Adar 5743, the Choral Temple of Bucharest is filled with parishioners come to see off the outgoing Sabbath Queen and to welcome Purim that is to start immediately. Present were also members of the Israeli Embassy in Bucharest headed by Ambassador Zvi Brosh.

No sooner had the Maariv prayer been said and His Eminence concluded the Havdala, that we entered the joyful and most significant feast of Purim.

Most comforting, educational and full of wit was the speech made by His Eminence in the Temple, speech he also made on the ensuing evenings at the Purim shows held in the festivity hall at Popa Soare Street, but each time with other ideas and in other ways, proving once more that on the same theme — this time on Purim — one can say wonderful words and always in new ways when the wealth of knowledge is blended with the warmth of a great heart and with the charm of the speaker who intensely lives his vocation as leader.

The heartfelt words touched the hearts of those present who were glad to be there on this feast, one of the wonders that marked our dramatic history, the miracle of survival, in spite of the schemes of so many Hamans, who wanted our destruction. And we all realized how right Ben Gurion was when he said "he who studies the history of the Jews and does not believe in miracles is not a realist". It is a paradox, yet expresses a great truth, the truth of a people full of paradox.

The show that followed was a parade of gaiety, skill and abnegation of the performers whose ages ranged from three to adult amateur and professional artists, excellent composers, authors and musical conductors skillfully led by an outstanding producer.

Purim started at the Choral Temple.

...AND CONTINUED AT POPA SOARE

It may well be said that Purim 5743—1983 was also in the festivity hall of Popa Soare Street a Purim of all generations for all generations: like an arch across time, the show started with a prologue played by the youngest Talmud Torah students and concluded with a... cosmic Purim in the year 2000. It was a joyous unfolding of stage images, covering light music by almost all Jewish light music composers of Romania like Elly Roman, Mişu Iancu, Henry Mălineanu, Laurenţiu Profeta, Alexandru Mandi, Dan Mizrachy, Aurel Giroveanu, Edmond Deda; poems recited in couplets, sketches and monologues, lyrics to songs written by well-known writers like Du-

mitru Solomon, Octavian Sava, Victor Birlădeanu, Aurel Felea, Lucia Verona, H. Salem, Harry Negrin, Aurel Storin, Leo Schadach. It was a revue full of variety and fantasy, under the genuine stage magician, producer Harry Eliad, with a gay and bright scenography and masterful musical managements. There was also a delightful exhibition "Purimheim Gallery" by A. Poch.

THE MARK OF JEWISH WIT

Nothing was left out and everything bore the mark of Jewish wit, of that smile among tears which gave us not only once the strenght to survive. As is only natural, top place was given to the "heroes" of the feast, the personages of the Meghila; this time, however, as shown by Ahashverosh, Haman, Esther and Mordechai, they were "interpreted" in a game of almost serious maturity by our dear, clever and lovely children of the Talmud Torah. And the very interpretation seemed symbolical as generation after generation remembered, remembers and shall remember all the Hamans who tried in vein along history to wipe us from the face of the Earth, and generation after generation branded them the same as these wonderful children, today students of the Talmud Torah, tomorrow active fighters against every kind of antisemitism, against everything that is bad. It is a memento but also a warning!

There were well known stars of the Jewish theatre and song and the caricaturist Nell Cobar, recent laureate of caricatures of Montreal. The stars included the great Sedy Gluck, the brilliant Rozina Cambos, the "golden voiced" Leonia Waldman-Eliad, the tireless and vivacious Tricy Abramovici, the fine actors Bebe Bercovici, Rudy Rosenfeld and Theodor Danetti, whole series of, actors of the new generation of the State Jewish Theatre. There was also classical music performed by violonist Avy Abramovici and his gifted son Michael (the other members of the family also made their contribution to the show). Special mention should be made of the "Menora" pop music orchestra with its most contemporary style, the choirs of the "little ones" and of the "Shira Vezimra" with its traditional songs, with a much improved Hebrew diction compared to previous years, thanks to the competent and persevering guidance of the counsellor concerned with Talmud Torah questions. The festivities concluded with a new musical composition signed by Claudiu Negulescu, conductor of the "Shira Vezimra" choir, entitled "It is Purim today, a holiday". Regardless of age, all those present felt young thanks to the atmosphere created.

And last but not least, mentioned should be the contribution of the diligent workers of the Kosher Restaurant, who prepared the delicious Purim pastries without which Purim... is not Purim.

Nobody can say that one Purim is like all the other Purims, as this year's festivities stand out by a more numerous and more affective participation of the members of the Jewish community in the traditional festivities on Saturday evening, when His Eminence justly remarked "that this year we witness a participation like one on Yom Kippur". This too, is an expression of the Jewish awareness of our community and through this, Purim 5743 is a higher stage in the evolution of the Jewish community of Romania.

HIS EMINENCE AND MRS. DR. MOSES ROSEN BACK IN THE COUNTRY

His Eminence and Mrs. Dr. Moses Rosen arrived back from Israel on 22 February 1983.

His Eminence spent much of his time in Israel at the chair — named after him — at the Bar-Ilan University.

He had meetings with rabbinical, cultural and political personalities of Israel, attended receptions given in his honour, discussed problems related to the life of the Jewish communities in the Socialist Republic of Romania, and gave interviews to various press agencies and bodies and to the Israeli broadcasting stations.

On 24 January 1983, His Eminence gave a lecture on "Family tradition in Judaism" at the invitation of the Ministry of Cults and of the Bar-Ilan University. Present were rabbis, scientists, social workers. Rabbi A. Marcus, director of the International Relations Department of the Ministry of Cults made the presentation speech.

On 25 January, His Eminence was invited by a religious youth organization "Dor Haheim Sheeh", when he held a lecture on "The new Jewish generation and its problems". Mr. E. Scheffer made the presentation speech.

Between 30 January and 8 February, His Eminence was in Washington where he took part in the meeting of the Governing Board of the World Jewish Council, and spoke both on "Israeli-Arab relations" and "East-West relations".

The speeches made by His Eminence were listened to with keen interest by the participants who warmly congratulated him on the ideas of peace and humanity he set forth and is promoting.

As reported also in our previous issue, on 1 February 1983, His Eminence was received by U. S. President Ronald Reagan. The delegation also included Mr. Edgar Bronfman, President of the World Jewish Congress and Mr. Iulius Berman, President of the Club of Chairmen of Large American Jewish Organizations. Counsellors of the White House and of the State Department also took part.

The talk on the occasion passed in a cordial atmosphere.

At the State Department, His Eminence had talks with Mr. Elliot Abrams, Assistant Secretary of State, and with Mr. Palmer, head of the Romania section of the State Department.

His Eminence had various meetings with leaders of American Jews. In New York, he was the guest of Rabbi Arthur Schneier, in whose synagogue (Park-East Synagogue) he officiated on Saturday, 5 February 1983.

On Friday, 4 February 1983, the Leading Board of the Joint Distribution Committee had a meeting under the chairmanship of Mr. Henry Taub, Joint President.

His Eminence extensively spoke about the current situation and requirements of the Social Assistance Section of the Federation of Jewish Communities, appealing at the same time for an increase in the assistance granted.

Mr. H. Taub and Vice-President Ralph Goldman as well as the other members

of the Leading Board praised the Chief Rabbi and the F.J.C. for the humanitarian programme carried out in order that the assistance serves its purpose, for the institutions, unique in their way, created in Romania in the service of the old Jews without families and who are ailing, and showed their goodwill in dealing with the various problems raised.

The Joint leadership praised the government of socialist Romania, the country's President, Mr. Nicolae Ceausescu, for the wise and humane way the religious, cultural and social problems of the Jewish population are solved, and expressed their hope for fruitful cooperation also in the future.

His Eminence gave interviews to various American mass media organs, to those who requested him to do so.

Back in Israel, on 8 February 1983, His Eminence continued his activity at the Bar-Ilan University.

On 16 February, the Department of Culture and Education of the Jewish Agency gave a reception in honour of His Eminence, reception attended by very many personalities. Impressive speeches, praising the Head of the Jewish Community of the Socialist Republic of Romania were made by: the Grand Rabbi of France, René Samuel Sirat, Dr. Tavin, chairman of the Department, prof. Gvatriahu, head of the "Hidon Hatanach", Dibu Bergman, general director of the Department, Dr. Chaim Peri and Benzion Fischler. His Eminence answered with a Biblical dissertation, excerpts of which are printed in our Hebrew page.

Mrs. Esther Rubin, widow of the first Israeli Ambassador to Romania, the late painter Reuven Rubin, also gave a reception in honour of Mr. and Mrs. Dr. Moses Rosen, attended by distinguished men of art and culture. His Excellency, Mr. Constantin Vasiliu, Ambassador of the Socialist Republic of Romania to Israel also took part.

During the reception, a film was shown, shot by the skilled and well known producer Andrei Călarăsu (script by Micha Inon), dedicated to His Eminence's 70th birthday celebration, held in Bucharest in July 1982.

On 15 February 1983, at the invitation of the deputy mayor of Tel Aviv, His Eminence visited the "Alliance Israélite" school, where he assisted at an original contest among pupils, on the theme "Romania today". The pupils showed with the help of an interesting system of games, exhibitions etc., that they have a thorough knowledge of Romania and its cultural, economic and artistic life as also of the Jewish community in this country. His Eminence congratulated the pupils and professors for their successes and said that this meeting of theirs was a model of educating the youth in the spirit of peace and harmony among peoples. Mr. Costache, secretary of the Romanian Embassy in Israel was present.

This was yet another journey made by His Eminence, full of rich yields for the congregation, the homeland and for peace.

BARUCH HABA!

A MOVING BAR MITZVAH

The Şoşani family (formerly Voiculescu) are "Cherei-Tzedek" neophytes of the Torah belief. More than 20 years ago, His Eminence, after he convinced himself of the sincerity of their religious feelings — most important condition on going over to the Jewish belief — approved their joining our community.

The Jewish congregation got to know them and followed up their authentic Judaism. Never absent, morning or evening, from the Choral Temple, father and son (Lewi) became the "pillars" of the prayer ritual.

Lewi became one of the best Talmud Torah students. He was sent, expenses paid by the congregation, to Yeshive (theological school) in Aix-les-Bains (France) for a year.

The family has been living in the Holy City of Jerusalem for many years now. Mother, a nurse, works at the "Hassada" hospital, father is an accountant. Lewi

studied at Yeshivat Hakotel and now finishes his service with Zahal.

The other children also go to a religious school and are good pupils. They have been sending regularly for years their "marks" to their benefactor, His Eminence, to give him joy for the education he gave them.

Iosi, who said the Kiddush prayer every Friday evening at the Choral Temple, has reached his Bar Mitzvah.

This was officiated at the Western Wall (Kotel Hamaaravi). His Eminence wished to take part personally. Iosi read a passage from the Torah and received the blessings of the Chief Rabbi.

Iosi and Lewi standing before the Holy Scroll next to His Eminence during the service.

MAZAL TOV!

צייטשריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום
דערשיינט צוויי מאל אין חודש ● 1.3.1983 ● בוקארעשט

כבוד הרב הראשי ד"ר רוד משה ראָזען שליט"א און די רבני האָבן זיך צוריקגעקערט אין לאַנד

דינסטיק דעם 22טן פעברואר ה.י. האבן זיך דער רב הראשי און די רבני צוריקגעקערט אין לאַנד.

אין ישראל, האָט דער רב הראשי געווירמעט א גרויסע טייל פון זיין צייט דער קאטערע פונעם בך - אילן אוניווערסיטעט, וואָס טראָגט זיין נאָ-מען. ער האָט זיך צוזאמענגעטראָפן מיט רבנים, און מיט פארשידענע ערענישליכע פונעם קול-טורעלן און פאָרעלעבן לעבן אין ישראל, און ביי-געווען אויף עמפאנגען לכבוד אים, האָט באשמועסט איינטיק פראַבלעמען בנוגע די יודישע הייליגות אין רומעניע און האָט געגעבן אינטערוויוען אארטיש-לענע פּרעסע אגענטורן, ווי אויך דער ישראל-רא-דיאָ ערוואַנג.

דעם 24טן יאנואר ה.י. האָט דאָס איינזעצן מיניסטעריום און דער אוניווערסיטעט בר אילן איינגעלאָרן דעם רב הראשי. מיט דער געלע-געהילע און פאָרעלעבן דעם פאָרמלא אונטער דער טראַדיציע פון דער יודישער מישה"ה. 'ס'זע-נען בייגעווען רבנים, וועלכע באַשטעלן געזעלשאַפ-רומעניע און האָט געגעבן רעדע האָט געהאָלטן הרב א. מאַרוס, דער דירעקטאָר פונעם דעפארטא-מענט פאר אינטערנאַציאָנאַלע באַצויגען אין קול-טום מיניסטעריום.

דעם 25טן יאנואר ה.י. איז דער רב הראשי איי-געלאָרן געוואָרן דורך דער אַרנאָוואַציע ווי-רעליגיעזער יונגט, ד"ר העמשך, און האָט געהאָלטן דעם פאָרמלא וועגן "דעם נייעם יודישן דור מיט זיינע פראַבלעמען".

די דערפערענגונג רעדע האָט געהאָלטן ה' אַליעזר שפּעקער.

צווישן 30טן יאנואר און 8טן פעברואר ה.י. איז דער רב הראשי געווען זיין וואַשינגטאָן, ווי האָט זיך באַטייליקט אין דער יודישער יונגע פון אַנפיר האָט פונעם יודישן וועלט-קאָנ-גרעס, וווּ דער האָט געגעלעבן דאָס וואָרט איבער דעם פראַבלעמען פון די ישראל - אראביש בא-צוויגען, ווי אויך איבער דער מעמעל וועגן "די באַצויערונג צווישן מזרח און מערב".

די דערפערענגונג פונעם הרב הראשי וועגן אויסגעהערט געוואָרן מיט א לעבנאָפּטן אינטערעס פון אלע אַנ-זענענע, וועלכע האָבן אים וואָרעם באַגרייסט פאר זיינע אידעען פון שלום אין געזעלשאַפֿט, וועל-כע ער פּרעדיקט און פאָרוויילעכט.

לויט מיר האָבן געמאַרן אין פאַרלין נומער 10 און נומער "איינשריפט", איז דעם 1טן פעברואר ה.י. דער רב הראשי אויפגעגעלעבן געוואָרן זיך אויך אויפדרינגן פונעם פרעזידענט פון די פ.א.ר. -ראָ-נאַלד רייזנאָ. אין דער געלעגענהייט האָבן זיך אויך באַטייליקט: עדנאַר באַרנפּלאַן, דער פרעזידענט פון ירושלים וועלט מיניסטעריום און זילויס בערמאַן, דער פרעזידענט פונעם קולב פון די פרעזידענטן פון די גרויסע יודישע אַרנאָוואַציעס אין אמעריקע. ביים צוזאמענברענגען זענען באַגעווען דאָסאָמענע פונעם ווייסן הויז און פונעם סטייט-דעפארטאמענט.

דער געשפּרעך איז פאַרגעקומען אין א פריינד-לעכע אַטמאָספּערע. ביים סטייט - דעפארטאמענט, האָט דער רב הראשי זיך געלעגענע מיטן געלעבטן אייבאָקאס, אסיסטענט פונעם סטייט - סעקרעטאַר און מיטן "פּאַליקע", דער שרע פונעם אַפּטייל פאר רומעניע אין סטייט - דעפארטאמענט.

דער רב הראשי האָט געהאָט פארשידענע צווא-געמערטען מיט מיניגים פונעם אמעריקאנער ייד-טום און ניו-יאָרק און דער געווען דער נאָט פון הרב ארטור שניידער, אין וועמענס שיל (פון פאר-אויס-מינגאָן) דער האָט געמאַכט פונעם שבת, דעם 5טן פעברואר 1983.

פרייטיק דעם 4טן פעברואר ה.י. איז פאַרגעקו-מען א זויגענע פונעם אַנפיר ראָט פון דער אַרנאָו-אַציע, דאָשאַנטי דיסטריביושן קאָמיטי. אונטער דעם פאַרלין פון "הערגני מאַוב, פרעזידענט פון דעם "דזשיאָנט".

דער רב הראשי האָט געמאַכט א ברייטן איבער-זיכט איבער דער איצטיקער לאַנד אין די גוים-

אַן אַמאַזש פון ראַנסבאַרקייט

מיט דער באַוויליקונג פון דער מלוכה פירער-שאַפּט, האָט די פעדעראַציע פון די יודישע הייליגות איבערגעשליסן קיין ישראל נאָך 305 ספרי תורה און אַן ערך 9000 רעליגיעזע ספרים וועלכע האָבן זיך געפונען אין אונטערע שילן. נאָך דעם וואָס מיר האָבן אין יאָר 1966 ארויסגעשיקט קיין ישראל 3500 ספרי תורה, ווערט אַיטש פאַרענעמט די הייליקע אויסנאַבע פון איבערשיסן און אומלעזן די ספרי תורה און די ספרים פון יודישן קולט און קולטור אין דעם אָרט ווי זיי וועלן נוצן פאר די וואָס לערנען און פאַרשרייבן יודישקייט. דער ווונדערבאַרער הומאַניזם פון דער פירער-שאַפּט פונעם פאַיאָליסטישן רומעניע בנוגע די-

דבר בעתו - אגוט וואָרט

הרב זאב גוטליב - ירושלים עיה"ק

ווע עס פאַסט זיך פאַר א מענש, בפרט פאַר א יוד-שען מענש, וואָס האָט דיע תורה און מצוות. מציילט וועלען זיי שוין אליין קומען צו לויפּען און זיך בע-מען מען זאלל פון זיי נעמען ווערן "תרומה", ווער חלק אין דעם הייליגען בויען.

אויך דיע חכמות, דאָס אמת, "מרב" אין נישט דיע בחמה, נור דיע, "במה" אין דעם מענש, זיין נפש. דאָן זאָגט השי"ת אז זיי וועלען מיר בויען אזא הייליגען מקדש, "ועשו לי מקדש, וועט דיע שכינה און קרושה געפונען א פּערמאַנענטע אַרט, א משכן, אין זייער הערץ (ושכנתו בתוכם). און אזוי איז טאָק געווען אין דיע היינטיגע הפּסוקה, פּרשת פּרה, "לענען אונס דאָסוועלכע מיר זאללען זיך רייניגען (וטרה לבנו לעבדך באמת) און זיך פאַרבערטיגען צו דער נייער אמתער נאָולה שולח און דעם אייביגען - דריטען - בית המק-דש.

יקהל-פקודי (החודש)

דיע נאָולה פון מצרים, דיע יודישע אויסלייזונג און דעם הפּסוקען אונטער דער צייל 4. אפּיך מלכו צו זיין אז דיע נאָולה זען געזען געווען אין נאָטירליכער פּראַעסעס, על-פּי הטבע, נור אין אַקט פון חסד פון דעם השי"ת, וואָס זיין אמתער הייל-גען נאָמען, דער "שם המפורש", יודע געשריבען מיט 4 אותיות, און האָט טאָק דיע בעדייטונג פון חסד און "מרת הרחמים", וואָס שטעמט העכער א-בער האָלט געווען דעם נאָטור און טבע.

אזוי האָלט זיך 4 כּוּסוּת בים "סדר" פון פּרידן און נאָולה, 4 בניים יעדער פאַר זיך פּערשידענע, אבער דיע תורה רעדט צו זיי אללע. 4 פּרשיות אין דעם תּפּילין זענען געווען יציאת מצרים. 4 סדרות פאַר ספּה ואם האַבען זיי דעוואַנדערען פּמפּיר אין הפּסוקה (ארבע פּרשיות). דיע ערשטע צוויי האַבען צו טוהן זייט געלפּליכט אונטן גרעטענע פּרשת שלמים, וואָס יעדער יוד דאַרף געבען לילך און האַלבען שפּלן, און פּרשת זכור ואם זאלל אונס תּמיר דעמאַנטע אונטער אייביגען שונא "מלאך" און וואָס אנדערע עמל'ס און המון'ס האַבען אונס גענומען אדער געוואָלט טוהן (ולא אהר כלבד עמד עלינו) און אונטערע וואַנדערענע און דיע מדברות פּוּם'ס גלות. און דאָך מיר לעבען (התק"ה מצילנו מידם) יעדער יוד וואָס לעבט איבער דיע שרעקליכע צרות און א.נ.ס. און דאָס יודישע פּאַלץ הייבט ערשט אן צו לעבען (עם ישראל חי).

און דאָנאָן קומען נאָך צוויי פּרשיות, נישטיגע שטעט פון דער נאָולה: פּרשת פּרה, זיין צו רייניגען פון אללע שמואָת אין דעם גלות. ווע יעקב אבינו האָט געזאָגט זיינע קינדער צוריק קומענדיג אַהיים פון גלות לבן האַרמיו רייניגט אויך קינדערלעך און מיר וועלען צוריק קעהרען קיין בית א-ל, דיע הייליקייט אין ארץ ישראל, ארספ אראפּ דעם גלות פון ארץ. רייניגט איערע נשמות פון דעם א-ספּה מילאַציע און ווידר גאַנצע יודען. און פּערדענס קומט פּרשת "החודש". טאָק זיך בענייען, ווערען געשעפּענישט, "החודש הזה לכם". ביו היינט זייט איהר געווען אונטער אנדערע. זיי האַבען אויך דעפּליקטעט און טוהן זיין ווען צו טוהן און ווען אזוי צו טוהן. זיי האַבען געמאַכט אונטער היסטאָריע זיי אבער פּין היינט אן איז "לכם-שלכם", אייערס, אייגענס. איהר אליין האָט דעם אַהריות צו געשליסען איבער אייער שיקואַל, צו מאַכען יודישע היסטאָריע.

דאָס זענען דיע 4 שטעט, 4 עטאַפּען. 4 תּנאים וואָס פּיהרען צו דער אמתער נאָולה, צו פּסח. מיר זאללען אללע זוכה זיין מלכהר בימינו, אמן.

תּצהו

"אבני זכרון, שטיינער פון געדענקען" נישט גענוג איינמאַל צו לערנען און משיג זיין, פּרשטען. דער מענש האָט א מעכ אז ער פּער-נעסט, סי נומע סי שלעכטע זאכען. דערפאַר דאַרף ער האַלטען אין איין, "מזכיר זיין". זוכען אללע מיטטעל צו געדענקען און נישט צו פּענעמסטן. "זכור - לא תשח"ח". נאָך מעהר, עס זענען פּער-האַנען צוויי פאַרמען פון געדענקען: א פּאַסייווער און אן אַקטיווער זכרון. א פּאַסייווער זכרון מיינט א פּאַסייוועס זיכסען ואס לייענט באַהאַלטען ער-ניץ אין אן ארכיוו פונם מוח און האָט נישט קיין השפּעה אויף דעם בעגעמען פונם מענש. דאָס איז נישט גענוג. דער אַקטיווער, "זכרתם" מוז פּיהרען צו, "ועשייתם", צו טוהן.

דערפאַר האָט דער כּתן גרוץ געמאַרעט אויף הערץ 12 עטעלטיינער אויף וועלכע דיע נעמען פון דיע 12 שכּמים זענען געווען איינגעקריצט, און נאכאָנאָר צוויי שטיינער מיט געהיליכער שריפט, כּדו ער זאלל סכּריו זיך געדענקען און פאַר זיי מחפּלל זיין פאַר אבינו נשכּמים. אבער פונעם אזוי מווען מיר אלס א פּאַלץ תּמיר געדענקען ואס דער גרויסער שונא ישראל - עמלך האָט אונס געטוהן, זאַלען דיע מענשהייט אין נישט געדיילט פון דעם ניכט פון עמלך מווען צו געדענקען און נישט פאַרנעם-סען. "זכור - לא תשח"ח" און נישט פאַרנעם-סען.

תּשא (פרה)

דער משכן וואָס משה רבינו האָט געבויט אין דער מדבר איז נישט געווען סתּם א צייטווייליגער מקדש. אויך דער נעגעבענער בית הקדש וואָס שלמה המלך האָט שפּעטער געבויט אין ירושלים אויף דעם באַרג מוריה, און אויך דער בית שני, וועלכען מיר האַבען יודערע אויפגעבויט נאָך דער צוריק קעהר פון גלות בבל, איז אַפּילו דער דריטער "אייביגער בית המקדש ואס מיר האַפּטען אן השי"ת יודר אונס געבען אין משיח'ס צייטען, און אללע זיינע נעכטס לויט דעם פּלאַן און דעם ערשטען הייליגע-טום פון משה רבינו איערע אייגענהייט פון דעם משכן האָט אטייערע בעדייטונג. דיע פּאַרס פון יעדען פרט און דיע מאַטעריאַלען ואס מלך האָט גענומען, אללעס איז מיט כּוונה. נעכטס האַבען איהם דאָס גאַנצע פּאַלץ, טאָק, "עמך", נישט נור דיע נביאים יעדער האָט גענומען ואס ער האָט געהאָט, נאָלד זיכער חופּפּער אזוי - אבער חודם-כל האָט יעדער געגעבען האַלבען שפּלן, אַקליגע, זילבערנע מט-כּע, יעדער לילך, ארם און רייך, דער פּשוטער יוד און דער רייכער "מיוחס". דער זאלל זיך נישט האַלטען גרויס און גענען זאלל זיך נישט האַלטען קליין. ביים אויפשטעלען מקדש לכבוד דעם הקב"ה זענען אללע נשמות לילך, גלייכע מיטענסים.

און נאָך אַרד. מען זאלל נישט אויסאייבען א דרוק אויף דיע נעכער. געלט ואס קומט אונס פון דער קאַספּע דאַרף מען נישט. עס מוס קומען פון דעם הערץ... (כל דביב לבו). ווע אזוי האָט מען אים געקומען? כּי תשא רע ראש בני ישראל, דע משה זאללסט אויף איהר בען דעם "קאַפּה" פון דיע יודען. הויב זיי אויף צו א העכערער מדרגה. זיי זאללען זיך דעהייבען איבער אללע מענשהייטען שוואַכקייטען און נידר-גע תּאוות. נישט מאַכען געלט דעם אויפגאַל פון דעם גאַנצען לעבען. זיך אויף הויבען פון דעם מצב פון א בחמה, א זיה מיט טיערעשע אינסטינקט-טען, צו דער הויך פון נישטיגקייט, פון הייליגקייט, און נישט פון גרויסע נעמען און פּאַר-שאַפּט, און איצט מענטש אין מוסר, קוק, יודיש-ליב. דער ארצטיש פון דער רבניט נוטליב ז'ל אין י'ט באדר.

חברה ש"ס

שבת, דעם 26טן פעברואר (שבת פּרשת זכור), האָט דער רב הראשי שליט"א געהאַלטן אין דעם שיל א.ב. זיבס, א שיעור און חבה ש"ס יומא ס'ז'ע"ב און נאָך דעם שיעור האָט ער געהאַלטן א דרישה בעניני דיומא. נאָך מנהג האָט דער רב הראשי געגעבן א ש"ש סעודות אין זכר פון דער נשמה פון זיין שווער-מען הרבנית בריכה נוטליב (די פרוי פון הרב זאב גוטליב וואָס האָט געווענער דער מעוהר.

